

Per.
Lat
020

Latin ifjúsági folyóirat.

Lateinische Jugendzeitschrift.

Revue latine de la jeunesse.

Administrator (kiadóhivatal — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel.: 142—215).

Moderator (szerkesztőség — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR., Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 268—634).

Prodit Budapestini quotannis decies. Pretium subnotationis an. 1938—39. in Hungaria 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Gyus (vulgo: chèque) aerarii comparsorum postalis in Hungaria: 57.292. Subnotatores earum gentium, unde simplex pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

25 anni Societatis Litterarum Humanarum Hungaricae.

Ineunte¹ hoc saeculo in dies crescebat numerus fidem Christianam et litteras² humanas² non aestimantium. Quas defendendi causā conditae sunt primum Societas Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum, cuius sumptibus «Juventus» editur, deinde a. 1914 Societas supra dicta, quae brevius «Parthenon» nominatur. Haec societas optime de litteris et linguis antiquis propagandis meruit. Sic, cum Bimillennium Horatianum celebraretur, librum, qui³ inscribitur³ «Carmina Horatii selecta ad modos⁴ aptata»,⁴ 33 melodias continentem edidit, qui cantūs multis in civitatibus, quin⁵ etiam⁵ in America emuntur canunturque. Nuper societas conventu generali sollemni celebravit 25 annos feliciter expletos. In imagine nostra

dextrā sedet Colomannus Szily administer⁶ a secretis,⁶ qui pro Valentino Hóman ministro publicae institutionis absenti, publicis negotiis occupato, salutavit societatem, cuius merita laudibus extulit. Vir stans est praeses societatis, Aemilius Grósz, professor universitatis, qui oratione sollemni initium conventūs auspicatur.⁷ Tertius ab dextera est Arnoldus Pataky, professor theologiae, pristinus rector universitatis Pazmanyanae, qui de

¹ elején = am Beginn = au début
² klasszikus műveltség = klassische Bildung = les humanités
³ című = betitelt = intitulé
⁴ megzenésít = vertonen = mettre en musique
⁵ sőt = sogar = et même
⁶ államtitkár = Staatssekretär = secrétaire d'Etat
⁷ megnyit = eröffnen = ouvrir

vita Graecorum in «Actis Apostolorum» descripta disserens admirationem applausumque unanimum excitavit. Ab laeva sedet *Andreas Horváth* docens liber universitatis, secretarius societatis.

LECTORIBUS MINIMIS.

Jocosa.

1. *A.*: Nonne mirabilis est occasus¹ solis¹ hic? — *B.*: Reverā magnificus. Totam per noctem admirari possem.

2. *Discipulus I*: Carolus post studium duorum mensium iam linguā Britannicā facunde² loqui se dicit. — *Discipulus II*: Mentē non comprehendo. — *Disc. I*: Noli³ admirari! Neque Britannii intelligunt, quae Carolus britannice loquitur.

3. *Mater*: Iosephe, festina! Ante portam iam currus manet te. — *Filius*: Si manet, cur prope-rem?⁴

Ladislav Tamás disc. Schol. Piarum Veszprimiensium.

1. *Birotularius*:⁵ Dic mihi, fili! Scisne birotā vehi, an non? — *Puer*: Nescio. Nondum unquam in birotā sedebam. — *Birotularius*: Bene, bene. Teneas igitur, quaesō, birotam et custodias, dum in hac taberna emam, quae mihi⁶ opus⁶ sunt.

2. *Iudex*: Non pudet⁷ te⁷ facinoris? E coemeterio⁸ birotas furari! Horribile! Quomodo tibi in mentem hoc venit? — *Reus*:⁹ Simpliciter. Putavi dominum eius mortuum esse.

3. *Recte dixit*. Quaedam caterva¹⁰ urbana rus venit. In viis circumspiciunt, sed nihil novi¹¹ vident. Denique compellant quendam rusticum: Domine, dic nobis, nihilne pulchri et varii sit in hoc vico? Hic nullus homo magnus natus est? — *Rusticus*: «Iam senex sum, sed meminī adhuc semper infantes¹² natos hic esse».

Zoltan Tóth disc. gymn. Jászberényiensis.

Vinum bonum. 1. Princeps e nobilibus Derby senex arthriti¹³ (seu morbo articulari) horribili vexatus est, idquod Londinii fere omnibus notum erat. Aliquando a mercatore quodam vino negotiante nonnullae lagoenae¹⁴ cuiusdam vini ad experiendum ei missae sunt, quod probatum remedium¹⁵ morbi articularis esse dicebatur. Sed in locum¹⁶ emptionis epistula huius argumenti ad mercatorem advenit: «Princeps e nobilibus Derby vinum ei missum expertus est. Vobis nuntiat, se morbum articulare vino praeferre».¹⁷

2. Mirabiles sunt viae fortunae. «Via ad fortunam adipiscendam». Hic erat nuntius¹⁸ per ephemeridem¹⁸ editus,¹⁸ suppletus hac adnotatione: «pro missione viginti nummuli addantur». Et

sescenti¹⁹ erant, qui miserunt pecuniam. Decepti sunt.²⁰ Litteras enim horum verborum acceperunt: «Quaerite, ut ego ipse, stultus, et — ut meus erat, sic etiam effectus²¹ vester maximus erit».

Ricardus Schaeffler disc. gymn. monasterialis Ettalensis (Bavaria).

¹ naplemente = Sonnenuntergang = coucher de soleil
² folyékonyan = fließend = couramment ³ ne csodálkozz! = wundere dich nicht! = ne t'étonne pas ⁴ siessek — soll ich mich sputen = me dépêcherais-je ⁵ kerékpáros = Radfahrer = cycliste ⁶ szükségem van = brauchen = avoir besoin de ⁷ szégyenled = sich schämen = avoir honte ⁸ temető = Friedhof = cimetière. ⁹ vádolt = der Angeklagte = accusé ¹⁰ csapat = Schar, Truppe = groupe ¹¹ újság = Neues = de nouveau ¹² kisdéd = kleines Kind = petit enfant ¹³ köszvény = Gicht = goutte ¹⁴ palack = Flasche = bouteille¹⁵ ellenszer = Mittel = remède ¹⁶ helyett = statt = au lieu de ¹⁷ többre becsül = vorziehen = préférer ¹⁸ (újság)hirdetés = Inserat, Anzeige = annonce ¹⁹ permulti ²⁰ becsap = betrügen = tromper, décevoir ²¹ siker = Erfolg = succès

1. **De homine contento.** Quidam princeps, qui hortum pulcherrimum prope Parisios habuit, in portam horti hanc inscriptionem palam¹ proposuit¹ «Hunc hortum homini plane contento do». Unus ex avaris² hominibus opulentissimis, qui voces blandas legit, ad principem festinavit declaravitque se suā sorte contentum esse. «Si tu» — inquit princeps ridens — «plane tuā sorte contentus esses, meum hortum non cuperes».

2. **Responsio ingeniosa.**³ Quidam vir stolidus hominem quendam ingeniosum propter longitudinem aurium⁴ derisit. «Profiteor» — inquit ille — «meas aures homini nimis longas esse; sed etiam tu cognoscere poteris, tuas asino valde breves esse».

Stephanus Balázs disc. Iosephini Jászberényiensis.

¹ közszemlére = öffentlich = au public ² bírványó = habsüchtig = avare, rapace ³ szellemes = geistreich = spirituel ⁴ fül = Ohr = oreille

Ioca de Cingaris.¹

1. Dominus, cum ab ebrio² Cingaro equi temere agerentur, curru³ effusus est.³ «Etiam ille asinus est, exclamat irā⁴ ardens⁴ dominus, qui Cingarum aurigam⁵ conducit.» — «Etiam ego hoc dico», respondit Cingarus.

2. Temporibus communismi Hispanici Cingarus in flumine Hiberno (vulgo: Ebro) se lavat. Gurges⁶ tamen nandi⁷ imperitum⁷ rapit. In ripa milites communistae stant. Clamitat ad eos, ut eripiant. Illi tamen rem minime callere⁸ se simulant nihil faciunt. «Vivat Franco!» exclamat tandem Cingarus. Statim ab illis iam ereptus et in ripa virgā⁹ caesus est.⁹

3. Cingarus filiolum suum 6 annos natum tabaco¹⁰ frui¹⁰ conspicit. «Depone statim fumis-

¹ cigány = Zigeuner = Tziganer ² részeg = berauscht = ivre ³ kocsijával felfordult = wurde mit dem Wagen umgeworfen = fut versé ⁴ haragra gyúlva = zornglühend = furieux ⁵ kocsinak felfogadni = als Kutscher dinge = engager comme cocher ⁶ örvény = Strudel = remous ⁷ mert nem tudott úszni = da er nicht schwimmen konnte = ne sachant pas nager ⁸ ért hozzá = verstehen = s'entendre à ⁹ megbotoz = durchprügeln = fustiger ¹⁰ dohányt élvezni = Tabak genießen = fumer

gium,¹¹ — increpat¹² illum, — vidisti-ne me sextum annum agentem iam tabaco¹³ uti?¹³

4. Cingarus in quendam villam se devertit.¹⁴ «Quid hic quaeris?», interrogant eum famuli. — «Modo haustum¹⁵ aquae. Adeo enim esurio,¹⁶ ut neque ubi pernoctem,¹⁷ sciam.»

Fel. Gondán dr. O. Cist. Bajanus.

¹¹ pipa = Pfeife = pipe ¹² ráförméd = anherrschen = apostropher ¹³ dohányozni = rauchen = fumer ¹⁴ betér = einkehren = descendre ¹⁵ korty = Schluck = gorgée ¹⁶ éhes vagyok = hungrig sein = avoir faim ¹⁷ hál = übernachten = passer la nuit

Joca discipularum thygatrogymnasii Kaposváriensis.

1. **Tentatio (seu examen) historiae.** A: Et quomodo successit⁵ examen historiae Emerico?

B: Oh, valde male; sed id non eius culpa erat. Professor eius de talibus rebus interrogabat eum, quae illis temporibus gestae sunt, cum filius pauper meus nondum⁶ erat natus.

Agnes Kónyi.

2. **Res⁷ mitigans.**⁷ Domina pendit pondus corporis sui trutinā⁸ quādam automaticā in publico collocatā. Trutina 98 (= duodecentum) chilogrammata ostendit. «Duodecentum chilogrammata! — confirmat amica gaudio male dissimulato.»⁹ — «Verum est — respondet domina superbe — at cum causia¹⁰ et digitabulis.¹¹»

Blanca Tóbi.

3. **Contumelia.**¹² «Quid doles anima mea?» interrogat uxorem singultantem¹³ suam maritus ex officio¹⁴ domum rediens. — «Mater tua vehementer iniuriā affectit me — queritur muliercula.» — «Quomodo?» dicit maritus. — Uxor: «Epistula venit ab ea tibi inscripta¹⁵ et in fine epistolae hoc scripsit mater tua: «Gisela dulcis mea, noli oblivisci hanc epistolam Francisco tradere».

Valeria Garay.

⁵ sikerül = gelingen = réussir ⁶ még nem = noch nicht = pas encore ⁷ enyhító körülmény = Milderungsumstand = circonstance atténuante ⁸ mérleg = Wage = bascule ⁹ titkol = verheimlichen = dissimuler ¹⁰ széles karimájú kalap = breitkrämpiger Hut = chapeau à larges ailes ¹¹ keztyű = Handschuh = gant ¹² becületsértés = Ehrenkränkung = offense ¹³ zokog = schluchzen = sangloter ¹⁴ hivatal = Amt = bureau ¹⁵ címezve = adressiert = adressée

4. **Quomodo peregrini¹ res nostras videant.** Nuper² adiit³ me amica Austriaca, quacum aetatem praeteritam unā peregeram in oppido Müritzsteg. Quam cum aspexi, valde gavisus sum⁴ et sicut illa tum gloriata erat⁵ rebus visu dignis urbis Maria-Zell, pariter etiam ego superbire⁵ volui urbe nostrā pulcherrimā Budapest. Circumduxi amicam in monte «Sanctus Johannes», unde pedibus in Collem Rosarum pervenimus. Imprimis Collis Rosarum placuit ei cum vicis suis puris et ordinatis villisque pulchris. Repente⁶ hanc vocem misit: «Certe magnam in se habet delectationem hic habitare intus in urbe et tamen procul ab strepitu⁷ eius. Sed quam mirum est tot possessores villarum eiusdem nominis his locis habitare!»

— Quid? — rogavi mirans.

— Etenim in ostiis hortorum paene omnium haec inscriptio in tabula legitur:

«Vigyázat. Harapós kutya!»⁸

Elisabetha Hennyey.

¹ külföldi = Ausländer = étranger ² minapában = un-
längst = dernièrement ³ meglátogat = besuchen = visiter
⁴ megörültem = sich freuen = se réjouir ⁵ büszkélkedni,
dicsekedni = prahlen, stolz sein = se glorifier, se vanter
⁶ hirtelen = plötzlich = subitement ⁷ zaj = Geräusch =
bruit ⁸ Cave canem mordacem!

5. **Astrologia.**¹ Amicam Ludovici XI. regis Francogalliae astrologus intra octo dies morituram esse divinavit.² Ludovicus XI. astrologo iratus est. Ad se eum arcessivit, postquam custodibus corporis sui dixit haec: «Si signum dabo, astrologum corri-

Veronica velum offert Christo (pag. 134).

pite et eiicite per fenestram!» Astrologo mox advenienti: «Quoniam tu — dixit Ludovicus XI. — ex astris res futuras perlegere posse te affirmas, dic mihi, quando tu moriturus sis?» — «Die tertio ante mortem Maiestatis Tuae» — respondit ille quietus. Rex posthac noluit signum compositum³ custodibus suis dare, immo imperavit, ut aula tota curā singulari vitae carae caveret⁴ astrologi.

Ida Répceözölgyi.

¹ csillagjólás = Sterndeutung = astrologie ² meg-
jósol = weissagen = prédire ³ megbeszélt = verabreden
= convenir ⁴ óvni = Fürsorge tragen = entourer de
précautions

Carmina popularia Hungarica. V.

Latine reddidit *Margaretha Bertin* disc. Kaposvariensis.

Alacriter

Fe-ne-stel-lae vi-ri-des, Stultus es, si dis-suades, Nam amanti dis-sua-de-re non po-tes. *Finis.*

Heu, quae - si - vi iam sae - pe, Hanc pu-el-lam cur a-marem per - di - te ? *Ab initio ad finem.*

De Petro Pázmány. Duo monachi¹ venerunt ad Petrum Pázmány archiepiscopum² excellentem, ut stipem³ peterent. Monachi in vestibulum ducti sunt, ubi expectandum erat eis, nam Petrus Pázmány intus multum negotii habuit. Petrus Pázmány extremum sub vesperem intravit in vestibulum. Duae candelae⁴ in mensa accensae erant. Petrus Pázmány exstinxit protinus alteram candelarum, postea colloqui coeperat cum monachis. Monachi parsimoniam⁵ maximam videntes, sine verbis foras ire voluerunt. Pázmány consistere iussit eos et interrogavit: «Quo vaditis?» — Monachi confessi⁶ sunt: «Nos nullum speramus donum, nam Vestra Eminentia tam parca est. Qua de causa nolumus incommodare⁷ vobis.» — «Erratis fratres; — dixit Pázmány. — «ob eandem ipsam causam, quia mihi curae sunt etiam tam parvae res, possum largius dare.» Tum monachos dimisit donis abundanter oneratos. Parsimonia est divitiarum fons.

Aurelia Csató disc. Nagykörsiensis.

Björnsterne Björnson (1839—1910) et **Henricus Ibsen** duo poëtae clari, quamquam amici erant, tamen uterque se ipsum credidit maximum esse poëtam Norvegiae. Aliquando Björnson in urbe ambulabat, cum custos⁸ publicae⁹ securitatis⁸ appellavit eum: «Transi, domine in alterum latus viae, nam hic ire lege vetatur. Björnson indignabundus⁹ exclamavit: «Quae impudentia est, me, poëtam Norvegiae maximum sic tractare!» Custos severe respondit: «Nihil meā¹⁰ interest.¹⁰ Etiam maximus poëta Norvegiae, uti regulae legis iubent, incedere debet, domine Ibsen!»

Stephanus Bihari disc. Stephanei Bp.

¹ szerzetes = Mönch = moine   ² érsek = Erzbischof = archevêque   ³ alamizna = Almose = aumône   ⁴ gertya = Kerze = chandelles   ⁵ takarékoság = Sparsamkeit = économie   ⁶ bevall = eingestehen = avouer   ⁷ alkalmatlankodni = belástigen = importuner   ⁸ rendőr = Schutzmann = sergent de ville   ⁹ bosszúsan = ungehalten = indigné   ¹⁰ érdekel = es geht mich an = cela me regarde

Andreas Fáy: Fabulae. (2)

Latine reddidit *J. Tóth dr.* Csurgonensis.

3. Dolus vulpis. Vulpes indigne¹ ferebat¹ in contionibus quadrupedum, quod consilia sua acutissima non audirentur. Ut incepit loqui, aut leo increpabat² vehementer, aut ursus³ de modestia commonebat, minores autem cum maioribus acerbè irridebant. Tunc taurum affatur potentem: «Domine! Tu habes cornua terribilia et corpus ingens, ego autem mentem; faciamus societatem!»⁴ Ita factum est. Vulpes tauro consilia dat, quae hic in contionibus cum dignitate gravissimā emugit,⁵ ora⁶ diducunt⁶ omnes, approbant superi, favorem fremunt imi. Tantum callida vulpes rem ridet. — Amici, credere debetis non idem esse consilium in cuiuscunque ore. Usu cognoscebam, quia augetur ventre, corpore et potestate.

4. Pan et Apollo, «Relinque, senex, fistulam!»⁸ affatur Panem⁹ Apollo «iam obsolescebat.¹⁰ En, hic sunt lyra, vel, cithara, vel fides, omnia musica instrumenta nobiliora sunt avena¹¹ tua vili». «Iam, fili bone — respondit Pan — ego gregi meo cano, hic autem avenae assuescebat!» — Omnes scriptores habent suos lectores.

5. Rusticus. Rusticus humili staturā in collem ascendeat. — «Quam parvus esse videris!» — clamabant comites. In altiore locum evadebat. — Nunc minor es! — dicunt ii. Tunc in cacumen¹² montis sursum enitens¹³ superbe clamitabat: — «Nunc igitur qualis esse videor?» — «Nunc iam te videre non possumus» — respondebant sodales.¹⁴ Quorum quidam prudentior: — «Mane — inquit — inter nos in terra, tunc certe aliquid esse videris.» — Haec parvis accidunt, qui magnos magistratus gerunt.

¹ bosszankodik = unwillig werden = être vexé, dépité   ² ráförméd = anherrschten = apostropher   ³ brutalement, rudoyer   ⁴ medve = Bär = ours   ⁵ szövetség = Bündnis = alliance   ⁶ bögvé előad = herblöken = expose en mugissant   ⁷ szájat tát = Maul aufsperrten = écouter bouche bée   ⁸ siker = Erfolg = succès   ⁹ pásztorsíp = Hirtenpfeife = flûte   ¹⁰ deum pastorum   ¹¹ divatját múlta = aus der Mode kommen = passer de mode   ¹² nádsíp = Rohrflöte = mirliton   ¹³ csúcs = Spitze = sommet   ¹⁴ megmászni = erklimmen = grimper   ¹⁵ társ = Genosse = compagnon

6. Procurator¹⁵ et rusticus. Rusticus commotus in cubiculum procuratoris irruit: «Domine procurator, vaccam tuam transfodit¹⁶ vacca mea!» — inelamat vehementer. «Propterea quidem persolvere¹⁷ debes!» — exclamat hic iratus. — «Id est... dicere volo... tua vacca, domine procurator, transfodit meam vaccam» — corrigit sermonem rusticus. «Sic est? — respondit lente procurator — quis, mi fili, culpam¹⁸ rei¹⁸ sustinet?»¹⁸

¹⁵ ügyvéd = Rechtsanwalt = avoué ¹⁶ átdőf = durchstehen = passer (d'un coup de corne) de part en part ¹⁷ fizet = zahlen = payer ¹⁸ tehet róla = dafür können = à qui la faute?

LECTORIBUS MEDIIS

Iustitia.

Latine reddidit *Alad. Kővári* Kaposváriensis.

Adierunt olim regem Salomonem duo possessores vicini horrendam inter se inimicitiam gerentes. «Domine, — ait alter ad pedes regis procumbens — hic nefastus vectigalarium¹ tuum ducentis modii² tritici³ fefellit.»

— Unde scis? — quaesivit Salomon.

— Ipse hoc gloriabatur — respondit accusator.

— Noli credere, maxime regum et idem sapientissime, — interrumpit eum alter vicinorum. — Ne unicum quidem granum illius unquam tritici reservavi, quod mihi legibus contribuendum erat. Quod si non credis, inspice agros meos et tibi ipsi crede non esse eos duobus annis tantum tritici laturos, quantum secundum hunc suppresserim.⁴

Salomo cogitare incepit, deinde sic est accusatorem allocutus: «Si vicinum tuum mihi ducentos modios tritici re vera suppressisse convincere⁵ potes, tunc ille mihi ducentas libras⁶ auri solvet.⁷ Si centum modiorum convincetur, tum centum libras mihi, centum tibi solvet. Si quinquaginta, tunc mihi tribuentur 50 librae auri et centum quinquaginta tibi. Sin autem nullum modium mihi suppressit, tuae erunt cunctae librae auri.»

— O domine, — exclamavit accusator, totus id⁸ agens⁸, ut ducentas libras auri solus reciperet — nullum ille modium fefellit.

Sed nunc accusatus, sibi omni ratione solvendum esse videns, ne inimicus aurum acciperet, maiore voce inelamavit: «Confiteor, domine, me vere mihi reservavisse 200 modios tritici.»

Salomo gentem suam ad sinceritatem educare voluit: «Recte est, — inquit. — Ergo ille, qui vestrum verum dixit, 200 libras auri a me insuper feret et ille, qui se mentitum esse confessus erit, totidem accipiet.»

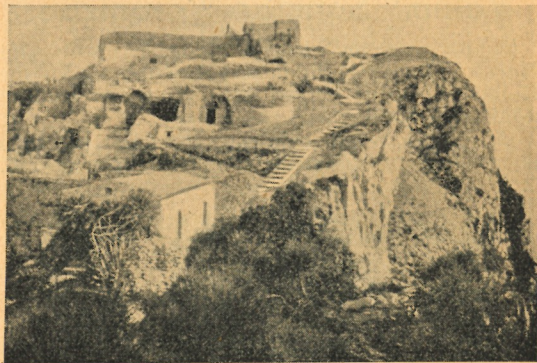
— Domine — dixit accusator — semel verum dixi, sed, confiteor, semel mentitus sum, itaque quaeso te, ut librarum quadringentarum cunctas mihi des.

— Non est ita, domine, — superbe effatur reus⁹ — hic nunquam verum dixit. Nam ego trecentos modios tritici fefelli.

¹ adószedő = Steuereinnehmer = percepteur d'impôts ² véka = Scheffel = boisseau ³ búza = Weizen = froment, blé ⁴ elsikkaszt = unterschlagen = détourner ⁵ rábizonyít = überführen = convaincre ⁶ font = Pfund = livre ⁷ fizet = zahlen = payer ⁸ igyekszik = hinarbeiten = s'efforcer ⁹ vádlott = der Angeklagte = accusé

Dextra Sancti Stephani Regis Wesprimii.

Dies sollemnis illuxit¹ a. d. IV. Kal. Mai. Wesprimii: nunc, post plus novem saecula rursus accepit dominum benignum, auctorem patriae, Sanctum Stephanum Regem. Tum ipse aderat inter muros huius urbis antiquae; etenim in campo ad

Ruinae «Villae Jovis» in insula Capreis, ubi Tiberius imperator senex libentissime morabatur (pag. 134).

Wesprimium, qui inde «Statio Castrensis» nomi, natur, opus maximum vitae suae: regnum Hungaricum Christianum perfecit, cum Koppanum, ducem supremum paganorum trans Danubium habitantium devicisset. Post victoriam Gisela regina aedi cathedrali et capitulo S. Michaëlis a rege condito cum monachabus viduisque vestes ecclesiasticas pulcherrimas paravit, quam ob rem Wesprimium in annalibus nostris oppidum reginarum appellatur. Nunc autem Dextra defendens, nunquam putrescens² animo Eius comitante ad nos pervenit. Incolae urbis et regionis propinquae commotione et admiratione sacræ reliquias et comitatum acceperunt. Viae vexillis ornatae et ab hominibus ardentem celebrantibus completae sunt. In statione primores ecclesiae, comitatūs,³ urbis et militiae cum multitudine fide-

¹ felvirrad = anbrechen = se lever ² elporlad = vermodern = pourrir ³ megye = ungarisches Verwaltungsbezirk = comitat (département)

lium «tractum»⁴ aureum» manserunt et Dextram Sacram comitatumque, huius ducem *Iustitianum Cardinalem Serédi* principem primatem acceperunt. Campanis sonantibus pompa⁵ magna inter ordines multitudinis in arcem processit. Hic Eminentissimus Dominus Cardinalis princeps primas missam celebravit, interim milia fidelium unanimi cecinerunt: «Ubi es splendida Hungarorum stella» . . . Re⁶ divinā⁶ peractā *Eugenius Gutheil dr. canonicus*⁷ Wesprimiensis orationem habuit coram Sacra Dextra, mox fideles ad reliquias sacras inspiciendas accesserunt. Spectaculum admirabile! Hungari regni mille annorum apud dextram conditoris patriae! Dextra Eius dirigens duxit nos ad terminum mille annorum et posthac quoque haec Sacra Dextra populum patriae nostrae per novos mille annos ducet!

Eugenius Pozsgai—Emericus Földvári
disc. cl. VIII—VII. cler. gymn. Schol. P. Veszprimiensis.

⁴ vonat = (Eisenbahn)zug = train ⁵ körmenet = feierlicher Umzug = procession ⁶ istentisztelet = Gottesdienst = culte ⁷ kanonok = Domherr = chanoine

Velum¹ Sanctae Veronicae.

(Ad narrationem *Selmae Lagerlöf* scripsit *Georgius Marchis*. Ludus² radiophonicus² Budapestini die 25 mensis Aprilis vesperi horā 8½ actus doctore³ scenico³ *Eugenio Barsi*).

Auditores radiotelephoniae Hungaricae e ludo supranominato voluptatem maximam ceperunt.

Ambulacrum subterraneum, quo «Villa Jovis» cum ceteris villis Tiberii coniuncta erat.

Unanimo enim consensu omnium, qui actioni⁴ huic aures praebebant, raro melius quidquam in hoc genere audiri potest. Fabella simplex eaque subtilissima sensus intimos excitabat cordis, cuius breve argumentum en accipias.

Faustina, nutrix Caesaris Tiberii, aetate iam provectā palatio valedicens redit in casam suam simplicem in montibus Sabinis sitam, in qua nata erat. Vinitor⁵ quidam uxorque eius ānum benigne tutantur,⁶ quae annos vitae residuos in casa solitaria animo tranquillo degere optat. At fata aliud quid tulere. Nuntius enim affertur, ex quo Faustina edocetur Caesarem leprā deterrimā affectum esse et propter hunc morbum gravissimum odio⁷ generis humani maximo ardentem⁷ tyrannicā crudelitate cunctam Italiam terrore complere.

Faustina ergo montibus Sabinis relictis Tiberium visura festinat in insulam Capreas⁸ ubi Caesar servo fideli excepto ab omnibus derelictus solus vitam agebat. At Tiberius sanitati restituendae prorsus diffidens haud ullam tribuit fidem verbis Faustinae miras res de muliere leprosa⁹ narrantis, quae a prophetā quodam Nazareno ad sanitatem reducta sit.

Faustina ergo decernit se Caesarem etiam invitum curaturam esse. Ergo in Galileam proficiscitur prophetam miracula edentem aditura et eodam die Hierosolyma⁹ attingit, quo Christus in medio militum Romanorum in montem Golgothae crucem gravem portare cogitur.

Faustina misericordiā¹⁰ hominis, vultu placidissimo collabentis sub onere crucis, commota¹⁰ sanguinem ex facie eius stillantem¹¹ velo suo absterget. . . Filius Dei deinde a turbā atrocissimā cruci affigitur, Faustina ānus autem ad Caesarem rediens velum ei monstrat, in quo Salvator faciem suam sanguine lacrimisque depictam reliquerat. Qua imagine visā Caesar gravi morbo correptus coram Deō ignoto eoque novo se prosternit et morbo taeterrimo extemplo sanus fit.

Dr. Franciscus Turányi (Bp.).

¹ kendő = Tuch = voile ² hangjáték = Hörspiel = pièce radiophonique ³ rendező = Bühnenleiter = metteur en scène ⁴ előadás = Aufführung = représentation ⁵ vincer = Winzer = vigneron ⁶ oltalmába vesz = in Schutz nehmen = prendre sous sa protection ⁷ meggyűlöl = haßglühend = prendre en haine ⁸ hodie : Capri ⁹ Ierusalem ¹⁰ szánalomból = aus Mitleid = par pitié ¹¹ csepeg = träufeln = dégoutter

Reditus ad Deum.

*O, tu, munde, vagabunde!
Ruis semper . . . Quo et unde?
Nulla quies — sed rabies,
Curris circum et — centies!*

*Quo tu spectas, quid vis telis?
— Coopertum, quidquid velis:
En, non potes aperire,
Cogeris tenebris ire . . .*

*Sine Deo non est vita,
Perspicito, sic cogita!
Ille lumen, Ille finis:
Sit solamen magnis, imis!*

Stephanus Farkas prof. Madachiani Bp.

Quando audit anima...

Scriptit: Guido Gezelle (1830—1899). Latine reddidit: Hermannus Molenarius disc. Kaatsheuvelensis (in Batavia).

*O, quando audit anima,
tum linguas habent omnia,
quae sunt in orbe vivida.*

*Susurrus, quamvis levis sit,
dat vocem, sonus vivus fit:
loquelam semper habuit.*

*En folia stridentia,
quae inter se perpetua
habere scis colloquia;*

*Et verba, quae nunc mediis
canorā voce fluviis
dicuntur, nonn(e) audire vis?*

*Dolores, ventus, nubilum¹
vociferantur² Spiritum
et Patrem nec non Filium.*

*Sic Dei nomen omnia
iam celebrant viventia...
si quidem audit anima.*

¹ nubes ² nuntiant

De Ara Pacis Augustae.

Haec descriptio, quam *Iosephus Huszti* professor universitatis Pázmányianae (quondam: a. 1917—1919 moderator «Iuventutis») composuerat, in periodico «Tükör» intitulo a moderatore *Iosepho Révay* lectoribus nostris haud ignoto mense Martio edita est. Quam descriptionem in Latinum sermonem compendiose convertit:

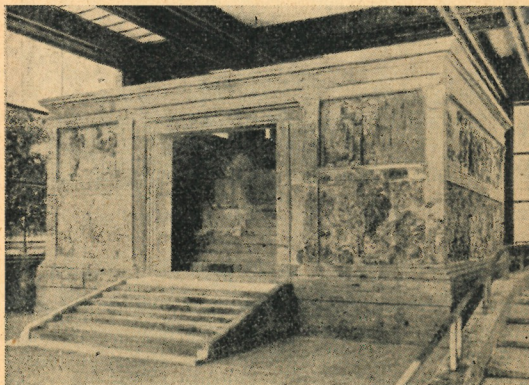
Vincentius Gombár Novopestiniensis.

Illi, qui Romae peregrinantur, a mense Septembris anni superioris monumento quodam pulcherrimo ac spectatu dignissimo delectari possunt, quod Ara Pacis est, ut dicitur, renata. Monumentum istud artis aetatis Augusteae notissimum in ripa Tiberis iuxta mausoleum¹ principis loco maxime idoneo ita est positum, ut pulchritudo eius cuique spectanti facile appareat.

Post dira bella civilia non solum omnes fere gentes ad cultum humanum civilemque deductae, verum etiam scriptores Romani (v. gr. Vergilius, Horatius), pacem vehementissime exoptabant. Pace tandem reconciliatā, quā nihil illis temporibus melius optabiliusque Romae esset, senatus memoriam gratiae suae monumento voluit consecrare pulcherrimo. Ita senatus consulto in campo Martio iuxta viam Flaminiam statuta est Ara Pacis, quae Cal. Jul. anno a. Chr. n. 13. consecrata, a. d. III. Cal. Febr. vero anno a. Chr. n. 9. dedicata est. Paries quadratus 6 m. altus, lineae quadranguli² maiores

11.50 m, minores vero 10.50 longae sunt. In pariete, quo Ara cingebatur, duo aditus erant, quorum unus ad orientem, alter ad occidentem spectabat. In parte exteriori parietis opera³ caelata³ videas, quibus dei factaque ex fabulis antiquis et historiā sumpta exprimuntur. Ibi invenias Tellurem, Romam cum Honore, Martem cum geminis,⁴ Aenean sacra facientem sollemnemque pompam, qua Ara Pacis dedicata est. Illae partes sunt maxime integrae, quibus Tellus pompaque sollemnis exprimuntur. In pompa sollemni videmus principem cum familia, senatores populumque Romanum orbem terrarum suae ditioni⁵ subiicientem.

Haec Ara per longa saecula notissimum monumentum erat Romae veteris. Aevo autem medio, cum campum Martium Tiberis inundaret,⁶ monumentum istud pulcherrimum unā cum aliis urbis aeternae ornamentis fere periit. Verisimile est fuisse

Ara Pacis Augustae restaurata Romae.

partes, ex quibus calx⁷ coqueretur,⁷ neque defuisse, quae limo⁸ submergerentur. Sed aevo, ut dicitur, renascimenti⁹ partes magni momenti effossae in museis, ut ita dicam dispersae et neglectae iacebant. Saeculo XIX. et XX. terra effossa tot iam reddidit fragmenta, ut forma Arae Pacis iam describi ac depingi potuerit.

Sed *Benito Mussolini*, Dux Italicorum praeclarissimus, praecepit, ut anno Bimillennii Augustei Ara Pacis in antiquum statum, quantum fieri posset, restitueretur. Sub fundamentis Palatii «Fiano Ottoni» in altitudine 7 metrorum per annum (1937—38). assidue laboratum est. Et vere diebus festis Bimillennii Augustei ultimis Ara Pacis duce¹⁰ professore Moretti doctissimo in antiquum statum restituta est. Ara Pacis, ut ita dicam, renata, nunc denuo praedicat Urbi et Orbi: immensam Romanae Pacis maiestatem.

¹ nagyszabású síremlék = prächtiges Grabmal = mausolee ² négyszög = Viereck = quadrilatère ³ vulgo: relief ⁴ ikrek = Zwillinge = jumeaux ⁵ hatalom = Macht = domination ⁶ elönt = überschwemmen = inonder ⁷ meszet éget = Kalk bregnen = cuire de la chaux ⁸ iszap = Schlamm = vase, limon ⁹ renaissance ¹⁰ vezetésével = unter der Leitung = sous la direction

Mira donatio.

In oppido Ráczeve, quod in insula Danuvii situm est, fuit olim homo quidam pauper, qui multos liberos¹ habebat. Qui cum de Matthiae regis munificentia atque liberalitate erga cives inopes audisset, eum adire constituit, a quo sublevaretur.² Sed antequam iter ingressus est, secum iactavit, cuiusmodi donum regi afferret: nam dedecere arbitrabatur vacuis manibus regiam adire maiestatem. Et quia nihil aliud paupertas eius ad grande munus³ sufficebat⁴, cucurbitarum,⁵ quae in

Terra Mater. Figuræ Aram Pacis ornantes (pag. 135).

horto natae erant, maximam elegit eaque in peram impositâ Budam versus iter direxit. Quo cum pervenisset, id potissimum curavit, ut quam primum cum rege colloqueretur. Cum ad regem admissus esset, rege salutato et perâ de humero solutâ tenue⁶ donum obtulit. Rex donum benigne accepit et ab homine de nomine, de condicione,⁷ de domicilio sciscitatus est. Homo pauper, postquam interrogationibus regis satisfacit, inopiam confessus auxilium ab eo precatus est. Rex dato viatico⁸ dixit, ut bono animo donum rediret: se non illius obliturum.

Homo pauper cum domum revertisset, laetus uxori narravit, quam benigne a rege acceptus quaque pollicitatione dimissus esset. Uxor verba viri secum non tenuit, sed statim divulgare coepit, quid viro suo Budae factum esset. Quod cum vicinus dives audisset, fortunae pauperis invidens haec secum reputavit: «Pauper iste vicinus nihil aliud, nisi cucurbitam regi attulit, et tamen feliciter ei accidit. Quid, si ego amplius donum regiae maiestati commodavero?»⁹ haud scio an perpetuum me in hoc oppido facturum sit decurionem».

Neque diu haesitans pulcherrimos boum electos Budam agitavit et ad regem intromissus dixit, cur venisset. Rex comiter sciscitatus est de nomine, de domicilio, de fortuna, quoque¹⁰ modo¹⁰ suum negotium¹⁰ gereret.¹⁰ Homo ille respondit bene se negotium gerere. Dein rex quaesivit, haberetne sues, oves, equos aliaque animalia. Cum homo ille annuisset, rex «Video — inquit — amice, et maxime gaudeo omnia te habere, quibus bonum villicum¹¹ instructum esse oporteat».

Tum ostendit ei cucurbitam, quam ille pauper attulerat et interrogavit, haberetne tantam in horto cucurbitam. Homo ille nescius, quorsum id quaereretur, discit se tantam non habere. Rex «Hanc cucurbitam — inquit — pauper quidam ex illo ipso oppido, ubi te habitare dixisti, mihi

attulit. Laetus ac libens accepi ab eo hoc tenue donum, quod dantis in me amorem ostendat. Cum vero tu, uti autumas (= dicis), nullâ re cares, non aliter meam in te benevolentiam demonstrare possum, nisi hanc cucurbitam tibi dabo. Atque ut pauper ille ne doleat, quod munus suum alteri dederim, boves, quos mihi donasti, redigi volo et reddi iudicibus, qui debeant meo nomine eos tradere illi pauperi, qui hanc cucurbitam mihi commodavit».

Cum vir ille dives domum redisset, quattuor boves unâ cum charta regis iudicibus tradidit. Uxor eius audito, quid accidisset, furore incensa cucurbitam traiecit in aream vicini pauperis. Ibi porcus, quem pauper homo pecuniâ a rege datâ emerat, cucurbitam comedit.

Val. Fehér O. S. B. (Zalaapáti.)

¹ gyermek = Kind = enfant ² támogat = unterstützen = aider (de sa bourse) ³ ajándék = Geschenk = cadeau ⁴ telik vmiböl (nom.) = reichen = ne pas pouvoir fournir ⁵ tök = Kürbis = courge, potiron ⁶ szegényes = ärmlich = pitoyable ⁷ vagyoni viszonyok = Vermögensverhältnisse = conditions de fortune ⁸ útiköltség = Reise-geld = frais de voyage ⁹ kedveskedik (amivel: acc.) = mit etw. aufwarten = se rendre agréable ¹⁰ és hogyan gazdálkodik? = und wie es ihm gehe = et comment ses affaires allaient ¹¹ gazda = Wirt = fermier

Alexander Petöfi: 1. Carmen civile.

Latine reddidit Vincentius Bors Szegedinensis.

*Tu possides me, patria,
Tu cordis mei amorem!
Ego cuius amans esse
Possim, nisi t(e) amarem?*

*Aedes sacra (e)st pectus meum
Habens aram te sanctam,
Tu stabis et si debeam:
Aedem pro te subvertam;*

*Et pectoris corruentis
Supplicium (e)st extremum:
Tecum bona sint omnia
Salutesque caelorum! —*

*Dico tamen id nemini,
Ego nunquam divulgo:
T(e) esse mihi carissimam
Orbe terrarum toto.*

*Fidus sequor passus tuos
Clam semper, non ut umbra
Viatorem solummodo
Tempestate serena.*

*Sed vespere veniente
Umbra lente ut crescit:
Mih(i) augetur maeror, simul
Super t(e) advesperascit.*

*Et adeo tuos, tibi
Qui gloriae recentis
Luc(em) implorant a numine
Tum poculis tollendis;*

*Atque tristis exhaurio
Plenae lagonae vina —
Amara, lacrimae enim
Meae cadunt in illa.*

2. Consilium ad irritum redactum.¹

Latine reddit: Steph. Boross Mezöturiensis.

Totā viā domum iens
Meditabar ego:
Matrem, quam iam pridem vidi,
Quomodo vocabo.

Etenim quid primum dicam:
Pulchrum ac dilectum,
Ubi matris nutrientis
Curram ad complexum?

Dum de rebus pulcherrimis
Multis meditarar,
Tempus stare videbatur,
At plaustro vehebar.

Parvam domum cum intravi,
Volavi ad matrem,
Oscula do . . . nullā voce . . .
Quasi mutus² essem.

¹ füstbement = mißglückt = anéanti ² néma = stumm = muet

Somnia Latronum. (4)

Theatrum Parvulorum.

Scriptit P. Henricus Koehler S. J. in Brasilia.

RUFUS: Laudo! Oh! quibus deliciis afficiar, cornu venatorio canens!¹⁶ Animula mea, quam suave hoc erit! Jamiam sermonem incipiam cum homine. (Ad Carolum Magnum) Ausculta!

CAROLUS M.: Ausculta (secum); Jamdudum ausculta, sed frustra. Mei videntur dormire.

RUFUS: Unum id peto, domine, ut cornu cedas. Nunc ipsum per quietem mihi videbare montes et valles personare, isto cornu velut insanus canens.

CAROLUS M.: Re vera insanire te censeo. (Secum.) Ah! optimum mihi occurrit consilium. (Omnes simul latrones alloquens): Serenissimi¹⁷ domini, cum vester captivus sim vosque me tam clementer salvum volueritis, omnium ubique terrarum hominum abiectissimus¹⁸ essem, nisi infinitas vobis gratias et haberem et agerem. Vos etenim, cum sitis quattuor, puncto temporis in frusta¹⁹ me concidere poteratis, antequam gladium nudarem. Quare permittite, ut grati animi ostendendi causā hunc vestrum collegam (leviter corpus inclinans ad Rufum versus) artem cornu canendi doceam, simul sperans sonos claros et alacres animis vestris curam levamen et gaudium allaturus esse.

SERGIUS: Desine contionari!²⁰ Incipe tandem, canē, quos modos²¹ novisti, nobis omnibus haud dubie placebunt.

POMPONIUS: Me excepto. Neque enim prudenter nobili isti viro bucinam²² inflare permitteatur; nescimus, in hac silva absconditi sintne servi illius.

SERGIUS (ad Carolum M.): Exspecta parumper. (Ad Pomponium): Tu nihil unquam nisi fugam cogitas, semper paratus in pedes²³ te²³ dare²³. Lepus

ignavissime, oh utinam aliquando vapules,²⁴ uti dignus es!

POMPONIUS: Unum dico: Cavete! Equidem, si postea triste quid acciderit, a culpa abero. Temperi²⁵ monui.

SERGIUS: Meum est curare, ne in periculum incurramus. Propter te iam sescenties²⁶ timore vano percussi sumus.

RUFUS: Cum nuperrime in cella²⁷ vinaria²⁷ baronis Roberti comissioni²⁸ indulsimus, vanis²⁹ commentis²⁹ in talem terrorem nos coniecit, ut fugā salutem peteremus. Aliquanto post, cum inanem pavorem fuisse intellexissemus, confirmati ad institutum revertimus, sed laetitia prior non rediit.

SERGIUS: Propter istos aeternos timores iam omnis latrocinii me taedet. Tuā culpā, Pomponi, ad hoc devenimus, ut iam timidus grex ovium videamur.

AURELIUS: Optime dicis, dux; praesertim, quia, hic omnia pervestigans, nihil inveni, quod suspicionem afferret.

POMPONIUS (secum): Serenissimus dux plus bibit, quam debebat; vidi eum lagoenam³⁰ vini mosellani exsiccantem.³¹ (Ad Sergium): Patrone!

SERGIUS (minax): Tace. Ne mussites³² amplius; secus³³ obstinationis te poenitebit.

(Pomponius nihil respondet, sed facit gestūs irae impotentis, quos Sergius non videt.) SERGIUS (ad Carolum M.): Nunc tandem aliquando canta bucinā, nihil iam timens.

POMPONIUS (secum): Quam stolide id factum! Quae vesania! Dux mente captus est! Utrum in officio permanebo, an fugā salutem quaeram?

(Carolus M. omni qua potest vi cornu inflat, sonos ducens.) SERGIUS: Optime! etiam expectationem meam superasti.

ALII (excepto Pomponio): Euge!

Scena III-a. Eaedem personae.

RUFUS: Cēdo³⁴ iam cornu! (Carolus M. bucinam ei porrigit. Rufus, artis plane ignarus, dissonum cantum cornu eliciens, reliquis praedonibus risum movet . . . Subito post scenam passus hominum celeriter advenientium audiuntur.) VOX: (post scenam): Huc adeste, amici, huc, huc! Cito! capite latrones!

SERGIUS (ad alios latrones): Omnes in³⁵ pedes!³⁵ (Latrones diffugiunt. Post scenam auditur strepitus³⁶ armorum.³⁶ Momento post, iterum apparent praedones, singuli a binis equitibus acti).

BLASIUS (eques, inclinans se, ad Carolum Mag.): Auguste princeps, per totam noctem nullam requiem corporibus lassissis concedentes, te quaesivimus, silvam pervagantes. Divinae Bonitati accep-

¹⁶ fúj (kürtöt) = blasen = sonner ¹⁷ fóméltóságú = durchlauchtigst = sérénissime ¹⁸ elvetemült = verworfen = abject, infāme ¹⁹ összeaprít = zerstückeln = mettre en pièces ²⁰ dumál = predigen = faire des causes ²¹ dallam = Melodie = mélodie ²² cornu ²³ aufgere ²⁴ elpáholnának téged = Prügel bekommen = être rossé ²⁵ idejekorán = rechtzeitig = à temps ²⁶ saepissime ²⁷ borospince = Weinkeller = cave, cellier ²⁸ iddogálás = Trinkgelage = boisson ²⁹ hazug mese = Lügenmärchen = histoires mensongères ³⁰ üveg = Flasche = bouteille ³¹ kiürit = ausleeren = vider ³² dörmög = (in den Bart) brummen = marmonner ³³ mert különben = sonst = sinon ³⁴ celeriter da mihi ³⁵ afügite ³⁶ fegyvercsőrej = Waffengeklirr = eliquetis des armes

tum referimus, quod tandem Te incolumem invenimus. Sed permitte, ut sociis, qui etiam nunc silvam pervestigant, signum conductum demus, ut certiores fiant nos te invenisse.

CAROLUS M.: Amici, temperi auxilium tulistis, secus hic praemature mihi erat³⁷ moriendum³⁷ nefario pugione transfixus. Quam maximas vobis gratias ago! Date utique signum, ne supervacane³⁸ socii per silvam circumvagantur. (*Blasius cornu, quod gestat, inflat, sonos productiores eliciens...*)

RUTLANDUS (*equus*): Vivat Carolus rex Francorum, vivat, floreat, crescat!

OMNES EQUITES: Vivat, floreat, crescat! (*Dum sequentia aguntur, quattuor equites subintrant paulatim et, ut quisque in scenam progreditur, coram Carolo M. reverenter corpus inclinat.*)

RUTLANDUS: Tandem aliquando Te invenimus. Gratias agamus Deo Omnipotenti... Sed quid video? Quae insolentia inaudita est ista? Hic latro cassidem tuam, domine, gestat — iste bucinā gaudet — tertius purpureo tuo paludamento gloriatur; (*clamans, ad Sergium*): redde cassidem!

CAROLUS M. (*ad Rul.*): Omitte³⁹ haec!³⁹ (*ad omnes equites*) Audite, quo insolito modo me spoliaverint. Dixerunt enim se per somnium vidisse ea, quae vos nunc mirantes conspicitis, se scilicet his meis rebus usos: hic se vidit contactum casside; iste paludamento indutum; alius bucinā eburneā gaudere se somniavit. (*ad latrones conversus*): Audite nunc vos, somniatores. Etiam ego Carolus, per gratiam Dei rex Francorum, vidi somnium, quod somnium, ni fallor, executioni mandabitur. Vidi scilicet arborem quandam excelsam, e cuius brachiis singulis singuli pendebant praedones, laqueis⁴⁰ suspensi; (*vocem augens*) vestes eorum erant sicut istae, quas vos gestatis, et facies eorum erant facies vestrae. (*ad comites*): Quid vobis videtur?

RUTLAND.: Jubes igitur, domine, gulam⁴¹ laqueo⁴¹ frangi⁴¹ his hominibus, quia alius oblectationem cepit ex bucina, alius adamavit paludamentum, alius cassidem concupivit. Nimia severitas videtur ista. Equidem aliam tibi praeponam sententiam.

CAROLUS M.: Quae, sentis, dic liberrime; consilia enim amicorum meorum non temere respuo.⁴²

RUTLAND.: Censeo igitur sufficere, ut hi tres in vincula coniciantur.

CAROLUS M.: Tres, inquis? Et quam poenam quartus dabit?

RUTLAND. (*Pomponium digito designans*): Iste nihil tibi eripuit.

CAROLUS M.: Verum; sed est totius gregis sceleratorum horum vulpes longe callidissima. Consilium eis dedit non spernendum. Monuit nempe vaferrimus,⁴³ ne bucinā uti permetterent mihi, timens, ne quis vestrum hos sonos audiens mihi auxilio veniret. Non videtur iniustum poenam⁴⁴ expetere⁴⁴ ab eo, qui id agit, ut alii impune possint exercere latrocinia.

RUTLAND.: Recte haec dicis. Istas rationes, quae totam rem mutant, ego ignorabam.

RENATUS (*equus*): Quid putamus illos allatuos⁴⁵ fuisse⁴⁵ duci nostro, si diutius illi nostrum auxilium exspectandum fuisset?

RUTLAND.: Sententia non est ferenda de iis, quae fecissent, sed de his, quae fecerunt.

CAROLUS M.: Sine dubio.

SERGIUS: Optime; nam neque nos ipsi scimus, quid facturi fuissetis, si vos non supervenissetis.

CAROLUS M.: Conticesce, nemo tibi potestatem loquendi fecit. (*ad equites*): Perpendite,⁴⁶ quae, haec: hi homines ex ipsis factis convincuntur⁴⁷ latrones esse. Praeterea, quominus fugerem, me impediverunt, libertatem mihi gladii strictis ademerunt, quae sunt crimina severe punienda.

RENATUS: Certissime; neque quisquam negabit agi⁴⁸ de gravi culpa.

CAROLUS M.: Reddite mihi iam insignia. (*Equites eripiunt ea praedonibus et Carolo Magno offerunt, qui ea sibi accommodat. Dein ad equites dicit*): Nobiles vasalli, clientes fidelissimi, ego Carolus rex Francorum et S. Imperii Romani princeps, hos viros in hac silva latrocinantes et viatores innocios libertate privantes et exspoliantes deprehendi. Cum haec silva sit ex fundis meis, in quibus ipse ius dico, decerno — quamquam eos possum⁴⁹ capitis⁵⁰ damnare⁵⁰ — decerno, inquam, ut in carcerem obscurum et taetricum⁵¹ detrudantur et triginta annos in eo degant,⁵² ut ipsi discant, quid sit lumine et libertate privatum esse. Simul id assequemur, ut per istud temporis spatium ii, qui nostro imperio subiecti sunt, securitate honorum et vitae fruuantur.

RENATUS: Optime, utinam omnes pestes reipublicae tales poenas⁵³ luant!⁵³

RUTLAND.: Utinam hi alios praedones exemplo suo moneant, ad quam abyssum⁵⁴ perducat via criminibus strata!

CAROLUS M.: Et utinam omnes somniatores intellegant, somnia, quae ad latrocinia impellant, non afferre veras divitias, sed saepe in hac et certe in altera vita profundissimas tristitias.

(*Finis.*)

³⁷ kellett volna meghalnom = hätte ich sterben müssen = j'aurais dû mourir ³⁸ felesleges módon = überflüssig = inutilement ³⁹ hagyd csak = laß doch das = laisse cela ⁴⁰ kötél (hurok) = Strick, Schlinge = neud coulant ⁴¹ megfojtani = erdrosseln = étrangler ⁴² repudio, reiciio, contemno ⁴³ fufangos = verschlagen, schlaue = roublard, astucieux ⁴⁴ megbüntet = bestrafen = punir ⁴⁵ bántak volna vele = hätten sie ihm angetan = ils auraient fait à ⁴⁶ jól megfontol = genau erwägen = réfléchir à ⁴⁷ rábizonyít = überführen = sont convaincus ⁴⁸ szó van vmiről = es handelt sich um = il s'agit de ⁴⁹ módomban állna = könnte = je pourrais ⁵⁰ halálra ítélt = zu Tode verurteilen = condamner à mort ⁵¹ zord = abscheulich = infect ⁵² vivand ⁵³ lakol = büßen = être puni ⁵⁴ mélység, pokol = Tiefe, Hölle = enfer

De Stanislae Zólkiewski.

Inter praecipuos duces, qui virtute et insignibus rebus gestis patriam nostram initio XVII saeculi illustraverunt, principalem locum Stanislae Zólkiewski obtinet. Natus anno 1547 in pago Turinka, prope Leopoli¹ ex parentibus nobilitate et amore erga patriam claris. Primā iuventute sub cura parentum peractā militiae se adiunxit, in qua maxime

¹ Lwow (Lemberg)

1. Pugna ad Cecoram. 2. Magnus dux Zólkiewski mortem ad Cecoram obit a. 1620. (pinxit A. Setkowicz).

splenduit. In omnibus bellis huius temporis a Polonia contra Moscovitas, tum contra Turcas et Tartaros gestis partes² haud mediocres egit.²

Virtus tamen eius bellica et fortitudo maxime in duobus bellis eminit, scilicet contra Moscovitas anno 1609 et contra Turcas anno 1620 ductis. Anno videlicet 1609 imperator³ Russiae Vasilius bellum regi Poloniae Sigismundo III indixit. Stanislaus Zólkiewski dux exercitus regii non solum imperatorias copias⁴ devixit, sed etiam Moscoviam caput⁵ imperii occupavit, ipsumque imperatorem in captivitatem duxit. Haec victoria Stanislai Zólkiewski ianuas aperuit fidei et culturae christianae ad regiones orientales et auctoritatem Poloniae ad maximum splendorem evexit.

In bello verum contra Turcas a. 1620 dux noster morte gloriosā occubuit.⁶ Circumclusus enim cum suis viginti milibus in castris ad Cecoram positus a plus quam ducentis milibus Turcarum per plures dies fortiter et cum successu se defendebat. At per proditorem a suis derelictus et heroice pugnans in proelio cecidit. Caput eius abscissum et hastae infixum Turcae per castra sua portabant, laetitiā exsultantes,⁷ quod maximus suorum hostium tandem occisus est. Mors tamen Stanislai Zólkiewski Poloniae salutis fuit. Ipse vero et apud contemporaneos et apud posteros in maximo honore habebatur, tamquam filius patriae, qui memor fuit illius antiqui poetae verbi: «dulce et decorum est pro patria mori».

Maria Królówna disc. Cracoviensis.

² szerepet játszik = eine Rolle spielen = jouer un rôle
³ cár = Zar = empereur (Czar) ⁴ csapatok = Truppen = troupes
⁵ főváros = Hauptstadt = capitale ⁶ mortuus est
⁷ ujjong = frohlocken = pousser des cris d'allégresse

Quo modo Caracas urbs Americae meridionalis terrae motu deleta sit.

Commentatio¹ Latine libere reddita ab *Augustino Rivulo* (Potuczek) gymn. directore emer. Sudetano.

Terrarum motu⁴ vix quidquam naturae portentorum atrocius est, quippe cui avertendo vel coërcendo⁵ artes viresque mortalium impares sint. Eiusmodi tremore Caracas urbs eiusque ager anno MDCCCXII. vastata sunt. A. d. VII. Kal. Apr. horā post meridiem quintā terrae vacillatio sentiri

coepta est, aëre tranquillo, aestuque solis ferventissimo. Ne⁶ ullo⁶ quidem⁶ funesti casus signo antea percepto primus succussus⁷ eo valuit, ut campanae oscillarent. Interiectis aliquot punctis⁸ horae⁸ minutissimis⁸ solum undatum commovebatur, velut mare placidā tempestate. Iamque periculo⁹ defuncti⁹ esse sibi videbantur, cum paulo post fremitus subterraneus auditus est atque eruptiones¹⁰ electricae gravius quam tonitrua crepuere. Terra incredibili quadam celeritate concussa velut aqua flammae violentae admota aestuare videbatur. Paucarum horae¹¹ sexagesimarum¹¹ intervallo effectum est, ut urbs Caracas funditus deleteretur, 30 amplius oppida, plurimae villae et viridaria¹² per amplissimum tractum¹³ everterentur, 80 milia hominum occumberent.

Isto forte die¹⁴ divi Christi¹⁴ feralibus¹⁴ sacro,¹⁴ cum cives frequentes in urbis templa se contulissent, ibidem terrā hiscente conditi sunt altissimis amplissimisque columnis repente collabentibus et humo haustis. Cohors militum, quae tum maxime sacram pompam¹⁵ sequi parabat, terrae hiatus universa absumpta est.

Incredibile dictu, quanto terrore quantāque trepidatione et perturbatione, quam fanatico¹⁶ quodam furore,¹⁶ quicumque incolae terrae motu evaserant, correpti sint. Prout cuique copia erat, salutem quaerere;¹⁷ multi in genua provolvi¹⁷ ad

¹ Caracas, caput reipublicae Venezuelae (i. e. «Parvae Venetiae»), altitudine plus 900 metrorum in montium maritimorum iugis situm, a. 1812. terrae motu dirutum est. Quem atrocem casum *Alexander* e nobilibus *Humboldt* (1769—1859), qui aetatis pervestigationum² scientiae primum tenet locum cuiusque peregrinationes in regionibus aequatorialis zonae Americae susceptae ad subtiliorem orbis terrarum cognitionem recentes muniverunt vias, in conspectu³ sic ponit,³ ut exstare atque eminere videatur.

² felfedezés = Entdeckung = découverte ³ ecsetel = schildern = décrire ⁴ abl. comparisonis ⁵ korlátol = einschränken = limiter ⁶ a nélkül, hogy bármiféle = ohne daß auch nur ein = sans que le moindre ⁷ lökés = Stoß = secousse ⁸ másodperc = Sekunde = seconde ⁹ túl annak a veszélyen = die Gefahr überstanden zu haben = être échappé au danger ¹⁰ kisülés = Entladung = décharge ¹¹ perc = Minute = minute ¹² ültetvény = Pflanzung = plantage ¹³ környék = Umkreis = aire ¹⁴ nagypéntek = Karfreitag = vendredi saint ¹⁵ körmenet = Prozession = procession ¹⁶ vallásos rajongás = religiöse Schwärmerei = exaltation religieuse ¹⁷ inf. historicus

veniam superiorum deprecandam, multi trepidi desperantesque discurrere,¹⁷ cognatos amicosque anquirere.¹⁷ Erant, qui nullo alio nisi imbellium manuum instrumento rudera¹⁸ sedulo quidem, sed incassum rimarentur, ut reliquias necessariorum reperirent. Quod diei reliquum erat et totam noctem curae¹⁹ isti plerumque inani impenderunt.¹⁹ Penu²⁰ omni annonaque²⁰ sub domibus eversis sepultā et vulgo nigrisque mancipiis,²¹ dum omnia foedo tumulto miscentur, praedandi opportunitatem²² nactis²² atrox terrae tremorem secuta est rerum penuria. Dirutis aquaeductibus rivisque exsiccatis aut alveo²³ eorum mutato, itinere opus erat longinquo ad petendum, quantum aquae siti explendae sufficeret. Multi in praedia sua volebant confugere, sed neque ibi quidquam nisi campos vastis ruinis consitos deprehendebant.

Tria sauciorum cuiusvis ordinis milia ad fluvii ripam sub arborum umbrā reposita omnium rerum inopiā laborabant neque ullā aliā re, nisi solacio poterant sublevari.

Atroci illo casu attentio humanae naturae spectatori mores et ingenium Hispanorum luculentissimo exemplo cognoscendi copia facta est. Miro quodam modo multi ad²⁴ humanitatis sensum²⁴ torpere²⁴ videbantur; patres familias liberis, necessariis, omnibus fortunis amissis a lacrimis prorsus²⁵ sibi temperabant. Erant, qui pōtui²⁶ indulgentes²⁶ aegrimoniam obtunderent,²⁶ alii oculis animoque ad divi alicuius simulacrum conversis solacium quaerebant. Multi semet ipsi incusabant, quod delictis²⁷ caelestium vindictam contraxissent. Hi igitur pompam sacram sequentes fanum²⁸ aliquod petebant barbā promissā,²⁹ lato tantum cingulo vestiti, nudis pedibus, laqueo collum vincientes, umeris crucem ligneam magni ponderis gestantes. Multi ipso facto paenitentiam comprobarent, haud paucae res fraude ereptae iam sunt redditae, nonnullae lites placide compositae.

Sic incolae urbis miserrimae, ingenti contriti supplicio, veniam numinis impetrare studebant.

¹⁸ ruinas ¹⁹ erre a fáradozásra fordítani = zu dieser Anstrengung verwenden = employer à cette besogne ²⁰ élelmiszerkészlet = Vorräte = provisions de vivres ²¹ servis ²² az alkalmat felhasználták = die Gelegenheit benutzen = saisir l'occasion ²³ meder = Lauf = lit ²⁴ érzéketlenséget tanúsítottak = zeigten Gefühllosigkeit = se montrer insensible ²⁵ teljesen = gänzlich = complètement ²⁶ italba fojtották = betäubten durch Trunkenheit = noyer dans la boisson ²⁷ bűn = Sünde = crime ²⁸ templum ²⁹ megnövesztett = ungeschoren = poussée ³⁰ le-sujtva = erschütterte = accablés

Institor¹ callidus.

Scriptis A. László. Latine reddidit O. Suszter Zalaegerszegiensis.

Dr. Linke consiliarius² magistratus erat cuiusdam urbis regionalis. Aliquando quidam vir elegantissime vestitus eum in domo magistratus adiit, qui de communibus amicis ei loquebatur et, quomodo valeret, rogabat. Sed denique apparuit eum quandam librum venditurum venisse. Pretium libri decem coronarum erat. Consiliarius, ut hominem dimittere posset, se librum emere respondit,

sed frustra crumenam³ in sinu⁴ bracarum⁴ quaesitabat, nam illam domi reliquerat. Advocato secretario suo dixit: «Rogo te, solvas⁵ huic viro decem coronas, quia ego crumenam domi in mensa scriptoria reliqui, cras reddam tibi hanc summam». Institor nummis acceptis ambobus valedicens abiit.

Consiliarium paulo post domum venientem uxor his verbis excepit: «Quidam institor hunc librum a te emptum mihi tradidit, cui ego pro te decem coronas solvi». Consiliarius suspicione⁶ captus interrogavit: «De quo institore et quo libro loqueris?» — «Quem tu cum libro ad me misisti, ut ei e crumena tuā, quam domi in mensa scriptoria reliqueras, decem coronas solverem» respondit uxor. Consiliarius irā repressā ne uno quidem vocabulo prodidit se deceptum⁷ esse et pro uno duo exemplaria eiusdem libri emisse.

Post meridiem iam ipse quoque casum suum risit et hilariter in thermopolio⁸ amicis enarravit, quid sibi factum esset. Hi omnes eum fabulantem maximo cum risu audiebant. Tum ille e fenestra thermopolii prospiciens subito vidit institorem in margine viae progredientem et iterum irae plenus exclamavit: «Ecce nebulonem⁹ istum! Veni pincerna!¹⁰ «Videsne illum virum ante hanc domum festinantem? I celeriter et advoca eum huc!» Sed puer¹⁰ solus librum manu tenens rediit, quem consiliario tradidit dicens: «Vir iste sibi ad stationem viae ferratae festinandum esse et se ideo non potuisse huc venire dixit, sed hunc librum mihi commisit, ut domino consiliario traderem. Decem coronas ei solvi». Sic dr. Linke tria exemplaria eiusdem libri emit. Sed pincerna noster sedulus ne nunc quidem intellegere potest, cur tum a consiliario nullum munusculum¹¹ acceperit.

¹ ügynök = Agent = agent voyageur ² tanácsos = Rat = conseiller ³ pénztárca = Geldtasche = porte-monnaie ⁴ nadrágzseb = Hosentasche = poche du pantalon ⁵ kifizet = auszahlen = payer ⁶ gyanú = Verdacht = soupçon ⁷ rászedni = betrügen = duper ⁸ kávéház = Kaffeehaus = café ⁹ gazfickó = Schurke = coquin ¹⁰ pincér = Kellner = garçon ¹¹ borralvó = Trinkgeld = pour-boire

Oh fortunata tempora, quibus illi latrones fuerint...

Hispanica fabula rustica. Scr. prof. H. Glücksmann. Latine reddidit Aem. Láng Keszthelyensis.

«Satanas¹ se assiduo labore defatiget, non ego!» murmurabat Pepo Zuniga simulque palam² longe in agrum abiecit.

«Est ut dicis», assensus est ei Iuan Valamba. «Etiam me taedet semper sudare» — et rastrum³ ad palam coniecit.

— Quid faciamus?

— Nihil.

— Hem! quam pulchre dictum! Nil agere nunquam recuso, sed... hercle... unde vivamus... unde... nobis vero vivendum est.

— Utique vivemus et quidem bene ac laute.

¹ sátán = Satan = satan ² ásó = Spaten = bêche ³ két- v. többágú kapa = zwei- oder mehrzinkige Hacke = serfouette, binette à deux ou trois dents

Alii quoque mille vivunt, cum nihil agant. Quod onus et nostri humeri sustinent.

— O! . . . certissime . . . verum tamen illi pecuniam habent.

— Sane quidem. Nos autem comparemus nobis.

— Quo modo?

— Uti Diego Churecca sibi comparat.

— Ain' tu? At Diego Churecca . . . ille . . . ille est latro?!

— Est nimirum. Immo magno honore colitur, admirandus et longe lateque timendus est. Quod et vos assequi volumus.

— Ergo etiam nos . . . ?

— Latrones fieri volumus.

— Euge! euge! clamabat Pepo Zuniga. Nunc latrones erimus . . . ! Nunc latrones erimus! Apage et tu! simulque ictu⁴ calcis⁴ pālam longius inter plantas abiecit. Te iam opus non est mihi. Et iubilabat: nunc latrones sumus.

— Ita. Nunc latrones sumus, comprobavit sententiam eius Iuan Valamba et pileum petulantius capiti prave⁵ aptavit.

— Quem igitur exspoliabimus? Quomodo rem aggrediemur?

— Quomodo rem aggrediemur, stupide! Insidias struemus.

— Sed ubi?

— Ubique. Ubi volumus, stipes!⁶ Hic ipsum in extrema⁷ via.⁷

— Hic ipsum, dicis?

— Ita est. Hic delitescemus in fruticeto⁸ exspectantes, quamdiu aliquis veniat.

— Ego equidem corpus per herbas libenter prosterno. Sed quid, si nemo veniat?

— Ne sis stultior stultissimo! Aliquis veniat oportet, si eum exspoliare volumus. Quod alioquin facere non possimus.

— Recte! Exspectemus igitur!

Qui igitur in fruticeto se posuere. «Nunc latrones sumus», dixit paulo post cogitationibus suis inhaerens Pepo Zuniga.

— Profecto, nos nunc latrones sumus, assensus est ei Iuan Valamba inani superbiā tumens.

— Nos hic praedae insidiamur. Re vera hoc facimus.

Pepo Zuniga gemitus alto de pectore petitos edidit dicens: quam pulchrum est latronem esse.

— Tace! insurravit⁹ in aurem eius Iuan Valamba. Audin'?

— Nihil audio.

— Ecce tibi eques, quem exspoliabimus!

— Sumusne igitur veri latrones? rogavit iterum Zuniga, ut sibi penitus exploratum¹⁰ esset rem ita esse.

— Admodum.¹¹ Et nunc leniter assurgamus et cum eques aderit, repente prosiliamus clamantes: «Pecuniam aut vitam!»

— Pecuniam malim.

— Fenum ēs!¹² pecunia scilicet in nullo periculo versatur.

— Sed si vitam¹³ ponere¹³ malit?

— Tunc cum vita etiam pecunia ei adimetur!

— Rem¹⁴ acu¹⁴ tetigisti!¹⁴ Hoc igitur faciemus, nam nos latrones sumus. — Dein Pepo Zuniga exsurrexit clamitans: «Pecuniam aut vitam!»

Sed eques adhuc longe aberat, ideo Iuan socium nimis vehementem interulā¹⁵ manicatā¹⁵ vi tantā ad se rapuit, ut discinderetur. «Omnia pervertis, mule!¹⁶ «Exspecta, dum adsit. Alioqui se convertet et aufugiet.»

— Tum latrones esse desinemus?

— Hercle tum actum¹⁷ erit¹⁷ de gloria latrocinanli!

Quod eum vehementer movit, nam Peponi virtus latrocinandi in deliciis erat. Ideo iterum se

Juvenes noctu canentes a custode publico monentur (pag. 143).

humi prostravit et silebat, dum eques mulo¹⁸ advectus aderat

Consiste!¹⁹ — intonuerunt²⁰ ambo, — pecuniam aut vitam!

Eques in cachinnos effusus est: Heus, vos estis Iuan Valamba et Pepo Zuniga!

— Non, non sumus, dixit Iuan. Nos latrones sumus.

— Mehercule, ioca lepida²¹ agitatis! Latrones estis? Veri latrones?

— Veri.

— Hui! quomodo latrones facti estis? Hoc velim sciam. Sed non est mihi tempus. Gratisimum mihi facietis, si viam unā facietis mecum inque itinere hoc enarrabitis. Nonne hoc officium²² mihi praestabitis?

— Libenter. Si enim nescis nos latrones esse, non trades nobis, credo hercle, pecuniam tuam!

— Ita est, amici, ridebat eques. Primum mihi persuadeatis oportet vos esse veros latrones. Eia, igitur amici agite loquimini!

— Audi igitur paucis. — Tum Iuan et Pepo, dum praeter mulum, quo vicinus Iosé Goaciano in urbem vehebatur, procedebant, narrare coe-

⁴ rúgás = Fußtritt = coup de pied ⁵ ferdén = schief = de guingois ⁶ tuskó, tökkelütött (szitokszó) = Klotz (Schimpfwort) = bûche (imbécile) ⁷ útszél = Straßenrand = le bord de la route ⁸ cserjés, bokros hely = Gebüsch = taillés ⁹ sottog = flüstern = souffler ¹⁰ bizonyos = sicher, gewiß = assuré ¹¹ igenis = jawohl = c'est sûr ¹² a verbo = edere ¹³ meghalni = sterben = mourir ¹⁴ a szegyet fején találtad = du hast den Nagel auf den Kopf getroffen = mettre le doigt dessus ¹⁵ ujjas ing = Hemd mit Ärmeln versehen = chemise à manches ¹⁶ szamárl! = Esel! = âne (mulet) ¹⁷ vége van = es ist aus = c'en est fait ¹⁸ öszvér = Maulesel = mulet ¹⁹ állj! = Halt! = halte! arrête! ²⁰ dörög = losdonnern = vociférer ²¹ elmés = witzig = spirituel ²² baráti szolgálat = Freundschaftsdienst = complaisance

perant, quomodo accidisset, ut latrones facti essent.

— Tenesne²³ — desiit Iuan — nos veros esse latrones?

Fabulae²⁴! ridebat Iosé, vos nempe neminem adhuc exspoliastis! Latrones eritis, si cui pecuniam aut vitam ademeritis!

— Hoc ipsum facturi sumus. Te ipsum volumus exspoliare. Et Pepo Zuniga repente prosiliens clamabat: 'pecuniam aut vitam'!

— Bona²⁵ verba, ²⁵ quaeso! dixit Iosé manque monstravit custodem²⁶ publicum²⁶ ante portam oppidi Albacotae stantem, illi nempe confabulantes eo usque eum comitabantur. — Cávete, ne custos vos in vincula coniciat cupidinemque latrocinandi vestram in omne tempus coërceat!

— Vincula dicis?

— Vincula eaque sempiterna, quae vobis viventibus iam non adimentur.

Iuan Valamba caput digito scalpébat: ²⁷ «Mala res! ²⁸ Vetamur latrones esse? Ergo tantum itineris frustra confecimus?! Quis putaret, tam difficile esse latronem fieri!»

Cui Pepo astipulatus²⁹ est et «Redeo, dixit, ad relictam pálam. Ego latro tantá lassitudine pedibus³⁰ eundi³⁰ et tantá fame crucior, quantá rusticus antea nunquam».

Iosé Goaciano iterum risit: Recte! Absistite latrocinari! Vos ad id non estis nati!

— Iam teneo²³, respondit Iuan. Nos ad meliora non sumus nati, nobis iam in agris colendis perseverandum est. Atqui tamen doleo, quod somnium latrocinandi ad³¹ irritum³¹ cecidit. ³¹ Latrocinari, credo hercle, pulchrum est, si fructum³² edat.³²

Ambo redierunt ad operam interruptam, palá rostroque sumptis in dies multo sudore laborabant, neque rem³³ fecerunt. ³³ Sed usque adhuc magnifice, oculis fulgentibus loquuntur de fortunatis temporibus, cum latrones fuerunt.

²³ érteni = begreifen = comprendre ²⁴ mesebeszéd! = Fabelei! = des blagues! ²⁵ csak lassan! = nur gemach! = tout doux! ²⁶ rendőr = Wachtmann = sergent de ville ²⁷ megvakar = kratzen = gratter ²⁸ helyzet = Lage = situation ²⁹ véleményében osztózik = beipflichten = partager l'opinion ³⁰ gyalogol = zu Fuß gehen = aller à pied ³¹ füstbe menni = vereitelt werden = tomber dans l'eau ³² jövedelmet hájt = Gewinn abwerfen = rapporter ³³ viszi vmire = es zu etw. bringen = arriver à qqch.

Natale ligamen.¹

Si petis a me forte crucem, natale ligamen,

Huius amans cum sis, hanc quoque Pindus habet.

Quot silvae frondes quae o t c aelo sidera; dulces

Quot caris libant p u e r i s pia basia² matres,

Tot tibi dent annis lae t a r i hac luce benigna

N u m i n a, qua simul o m n e bonum coelli, quia pinguis

Sunt rores coelli, pia dip h t e r a³ fundat, amoenum

Semper cerne polum, non a è r a cerne severum,

Non veniant curae, non n r e rum turba malarum

Infestet; maestae pro cul a te taedia sortis

Absint, ast omni s r u at ubere copia cornu

In te fortun a e s c ateant et plena favorum

Flumina; te cantent p u e r i que, virique senesque

At que ferant laud e m m usae super aethera vestram.

Quid sit iste versus, si scire desideratis, paucis verbis expono. Carmen, quod hic videtis, in scholis Jesuitarum Hungaricorum saeculo XVIII. manibus discipuli versabant. Inter manuscripta Jesuitica inveni. Vel magistri, vel discipuli scholarum composuerunt. Quam peritus ille, qui fecit, linguae latinae! Quia non solum carmen simplex ad diem natalem amico suo donum dedit, sed etiam inter versus crucem abdidit. Invenietis hanc crucem, si verba saepta⁴ primum ad libram⁵ deinde directe⁶ colligetis. Scriptor versibus hexametris amico omnia bona ante mortem exoptat, in formâ crucis vero aeternam beatitudinem precatur.⁷ Quantum illis leporis,⁸ dulcedinis amorisque inserit! Miramur poëtae animum⁹ acutum⁹ ad excogitandum;⁹ nam versus et numerosi¹⁰ sunt et sententias habent neque inconcinnae,¹¹ neque ineleganter collocatas et ipsum dicendi genus non abhorret a recto. Imitamini.

Aurelianus Hets dr. O. S. B.

¹ születésnapí füzér = Geburtstagsband = guirlande d'anniversaire de naissance ² csók = Kuß = baiser ³ (recte: diptera) kétszárnyú kapu = Flügeltür = porte à battants ⁴ bekerített = umzämen = enclous ⁵ vízszintesen = wagerecht = horizontalement ⁶ függőlegesen = senkrecht = verticalement ⁷ kíván = wünschen = souhaïter: Opto hanc saepe tuam te rursum cernere lucem (hexametrum) ⁸ finomság = Anmut = délicatesse ⁹ találékonyság = Erfindungsgabe = esprit inventif ¹⁰ vulgo: rhythmic ¹¹ esetlen = ungerieimt = informe

Subsellium¹ Graeziense.¹

Auctore Zs. Harsányi, interprete Ios. Guelmino. Bp.

Erant aliquando, temporibus pacis, cum iuabat homines iocum agere, erant in urbe Budapest duo studiosi² iuris prudentiae.² Quia autem hi diligetiores erant non tam in universitate, quam in oblectamentis³, quae etiam tunc multâ pecuniâ constabant, parentes unanime decreverunt eos Graezium mittere ad iurisprudentiam discendam. Urbs illa tranquilla, modesta mitigabit mores illorum, dixerunt inter se patres, neque sermo⁴ Germanicus cuiquam nocere solebat. Et quot linguae, tot homines, addiderunt⁵ contenti.

Sic accidit, ut Stephanus et Ladislaus, duae excellentes figurae, in urbem Graezium venirent et brevissime experirentur vitam ibi vere quietam et silentiosam⁶ esse. Exempli gratiâ post horam decimam vesperi tota vita intermittitur⁷ et haec res ab iis, quibus vita tunc coepisse solebat, nullo modo intelligi potuit. «Aliquid faciendum est», dixerunt, «ne taedio⁸ pereamus et ut, quantum⁹ intersit⁹ inter Hungaros Germanosque, appareat. Ut denique hi, frigidi sanguinis, risum doceantur.»

¹ a gráci pad = die grazer Bank (Brettersitz) = le banc de Graz ² joghallgató = Student der Rechtswissenschaft = étudiant en droit ³ szórakozás = Unterhaltung = amusement ⁴ nyelv = Sprache = langue ⁵ megjegyezni = hinzusetzen = ajouter ⁶ silentii plenam ⁷ kihal, félbeszakad = aufgehören = interrompre ⁸ unalom = Langweile = ennui ⁹ mi a különbség = wie groß der Unterschied sei = quelle différence il y a

Et accidit, ut, cum in nemore¹⁰ urbano¹⁰ spatiarentur¹¹, Stephani aliquid in mentem veniret: «Veni mecum ad fabrum¹² lignarium¹², dixit subito Ladislao.

Et abierunt. Ibi Stephanus iussit sibi subsellium fabricari, illi, quod in nemore urbano conspiceretur, et formā et colore simillimum. Et rogavit, ut faber lignarius subsellium accurate metiretur.¹³ Cum convenit¹⁴ inter¹⁴ eos¹⁴, quanti subsellium faber fabricaret, et cum fabro negotium opportunum¹⁵ videretur, is nemo urbanum ingressus est. Post nonnullos dies subsellium fabricatum erat et postquam duo iuvenes rite solverunt, faber quoque rite computationem¹⁶ dedit: his dominis hoc subsellium viride fabricatum et pro eo honeste solutum esse. Et tunc incepit ludibrium.¹⁷ Multo iam vespere scilicet, per vias tenebrosas humeris evexerunt subsellium in nemus urbanum et deposuerunt in margine cuiusdam viae silicibus¹⁸ stratae¹⁹. Et insidentes, ut fauces patiebantur, animo²⁰ mollissimo²⁰ inceperunt cantare: «Flumen Maros lente labitur²¹...» Nemo admirari debet custodem²² publicum²² intra nonnulla puncta monentem adfuisse, ut in silentio essent. Illi oboedienter conticuerunt et levato subsellio domum ire parabant. «Quid vultis cum hoc subsellio?» acclamat illis custos publicus attonitus.

— Nihil aliud, quam ut domum portemus, — respondet Stephanus divinā simplicitate.

«Istud autem nequaquam facietis. Statim deponite! Hoc subsellium urbis est.»

— Erras, respondet quiete Stephanus, hoc subsellium nostrum est.

Tum ambo modesti, sed tenaces sibi omni modo subsellium domum ferendum esse enuntiarunt. Et quia frustra intercessit custos publicus, postremo factum est, ut omnes tres in excubitorium²³ irent: Stephanus et Ladislao cum subsellio et custos publicus severus.

Hic concipista²⁴ quidam severus excepit illos, minime amice, quia ex somno excitatus est, ut quosdam ordinem turbantes ordinem servare doceret. Videbatur autem casu non admodum laetari. Gemitu gravi assedit mensae, ut perscriberet²⁵ rem. Quae sunt nomina? Quando nati sunt? Ubi? Cui negotio²⁶ sunt addicti²⁶? Ubi habitant? Et tunc interrogavit custodem publicum, cuius rei hi accusarentur, et iam quattuor foliis²⁷ conscriptis, ad iuvenes versus: «Qua de causa voluistis subsellium auferre?» interrogat.

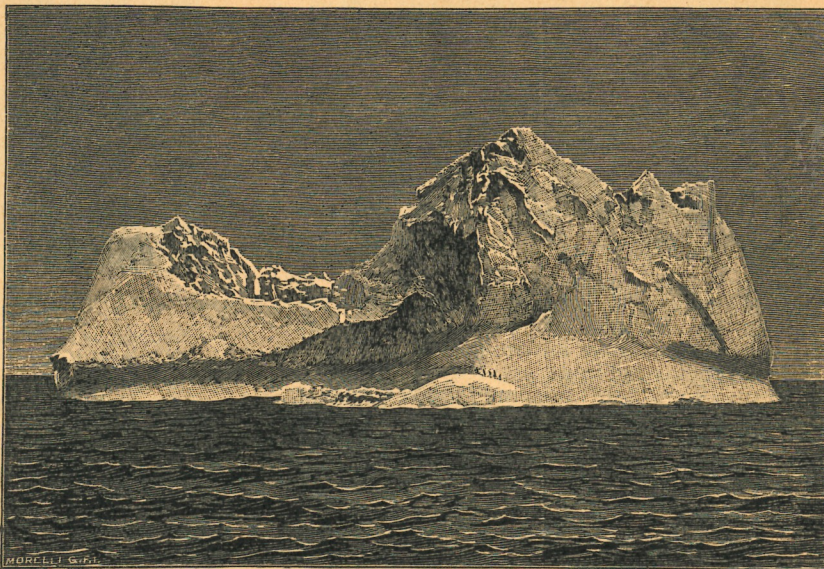
— Nolimus scilicet, respondet Stephanus, domine, sub Iove²⁸ relinquere, ne forte quis auferret istud. (Concipista stupide admirabatur illos.) Et

postea, opus est nobis hoc subsellio in vestibulo.

— Quid, vos subsellium urbanum in vestrum domicilium portare voluistis?

Tunc Stephanus quietissime intercessit: «Erras, domine: hoc subsellium nostrum est. Opportune²⁹ accidit²⁹, quod hac computatione probare possum» et in mensa deposuit computationem, in qua faber lignarius subsellium iussu dominorum indicatorum a se fabricatum pretiumque acceptum probat.

Oculi concipistae scintillabant³⁰ furore: Et cur non dixistis hoc prius?

Inter tales glaciatas moles rex Angliae in Americam vectus est (pag. 144).

— Sit venia³¹ verbo, non dignatus³² es nos de hac interrogare — respondet Stephanus.

Concipista discissis schedis subsellium a iuvenibus auferri iussit et iterum recepit se in lectulum, ut paululum dormitaret. Pacis erat amicus, et homines huius generis nocte dormire solent. Interea

¹⁰ városliget = Stadtpark = bois de la ville ¹¹ ambularent ¹² asztalos = Tischler = menuisier ¹³ mértéket vesz vmiről = Maß nehmen von = prendre mesure sur ¹⁴ megegyezni = einig werden = convenir ¹⁵ előnyös = vorteilhaft = avantageux ¹⁶ számla = Rechnung = note ¹⁷ móka = Spiel = jeu, blague ¹⁸ kavics = Kies = gravier ¹⁹ borított = beschüttet = couvert ²⁰ érzélgősen = sentimentalisch = d'un ton sentimental ²¹ folyik = fließen = rouler ²² rendőr = Schutzman = sergent de ville ²³ őrszoba = Wachtzimmer = poste de police ²⁴ rendőrfogalmazó = Konzipient = commis, rédacteur ²⁵ jegyzőkönyvet felvenni = zu Protokoll nehmen = dresser un procès-verbal ²⁶ foglalkozása? = Beschäftigung = profession ²⁷ papírlap = Blatt = feuille ²⁸ szabad ég alatt = unter freiem Himmel = dehors ²⁹ szerencsére = es ist ein Glück = heureusement ³⁰ szikrázni = funkeln = lancer des étincelles ³¹ bocsánat = verzeihen = excuser nous ³² méltóztatik = geruhen = vous ne nous avez point fait l'honneur de

iuvenes nostri lente portabant secum subsellium per vias, dum iterum alter custos publicus occurret iis, et interrogaret: «Quo portatis hoc subsellium?» Ne multa dicam, iterum ducti sunt ad excubitorium et cum concipista oculis somnum extersisset et eosdem, quos non multo ante depulit, conspexisset, paene furore dissiliens³³:

«Iam iterum hīc estis cum hoc subsellio maledicto?!» — increpat illos.

«Inviti³⁴ domine, vere inviti — respondet Stephanus. — Nos subsellium domum portare volumus, sed semper impedimur.» Concipista iratus edocet custodem et dimissis omnibus, ita se lectulo iniecit, ut ille crepans³⁵ paene frangeretur.

Nondum semihora praeteriit, iam iterum a tertio custode concussus expergisci³⁶ cogitur et: «Domine concipista! Hi duo adulescentes hoc subsellium ex urbano nemore domum portare volebant, sed casu felici occurrerunt mihi, et ego tibi...»

Concipista exsiliens tantam alapam³⁷ duxit custodi infelici, ut ille etiam coelum fidulam³⁸ maximam³⁸ esse putaret³⁸. Tum assedit mensae et perscriptis tribus foliis iudicium enuntiavit: subsellium retinetur, duobus iuvenibus autem domum ire licet.

Postero die custos publicus permissu magistratū suum³⁹ saginatum³⁹ accepit ab iuvenibus et nisi iam mortuus est, etiam hodie benedicat Hungaris. Subsellium autem postea publico decreto iuvenibus redditum est, sed die, non noctu, opportune suo⁴⁰ ipso⁴⁰ tempore⁴⁰. Nam cum essent iam Iduus, ergo quasi finis mensis, iuvenes iam non habebant pecuniam ad calefaciendum. Quare subsellium viride laetum fragorem⁴¹ in fornace edidit.

³³ megpukkad = plätzen = sauter ³⁴ akarakunk ellenére = wider Willen = malgré nous. ³⁵ recseg = krachen = craquer ³⁶ felébredni = erwachen = s'éveiller ³⁷ pofon = Ohrfeige = gifle ³⁸ nagybögőnek nézte = für eine Baßgeige ansehen = prendre pour un contre-basse ³⁹ hízott disznó = gemästetes Schwein = porc engraisé ⁴⁰ éppen jókor = zu rechter Zeit = à un moment convenable ⁴¹ ropog, pattog = prasseln = pétiller

Nuntii imperatorii. Rex Britanniae, *Georgius VI* cum uxore in Americam navigans inopinate molibus¹ glaciatis¹ natantibus retardatus tribus diebus serius, quam constitutum erat, in Canadam advenit, ubi et ab Anglis et a Francogallis sollemniter acceptus est. Nondum enim unquam rex Britanniae in America fuit. — Simili studio *Guilmina regina* Bataviae Bruxellas adveniens a Belgis *Leopoldo* rege accepta esse nuntiatur. — *Paulus* princeps regens Jugoslaviae Romam adiit, deinde Berolinum ad *Hilferum Ducem* quoque proficiscetur, quo etiam

rex Italiae, *Victorius Emmanuel III* iter facturus esse dicitur.

Nuntii ecclesiastici. Summus Pontifex, *Pius XII* die Ascensionis² Domini² pompā sollemni comitante transiit in basilicam Lateranam, ubi ut episcopus Romanus missā pontificali celebratā «urbi et orbi» benedictionem apostolicam impertivit. — **Tihamerus Tóth** episcopus Veszprémiensis, orator

Tihamerus Tóth in bibliotheca sua.

ecclesiasticus in Hungaria hisce temporibus maxime carus acceptusque, immaturā morte: vix 50 annos natus morbo periculosissimo, meningiti³ cerebri³ succubuit. Tota Hungaria luget pontificem et doctissimum et humanissimum, iuventutis patronum amoris plenum, sed praeter omnes maxime lugent discipuli in gymnasio IPEA (Instituti Professoribus Erudiendis Adiuncto), ubi primus praefectus exploratorum⁴ per decennium Tihamerus Tóth fuerat. «Quis desiderio sit pudor aut modus tam cari capitis?» Pater iuventutis, cuius memoriam nulla unquam oblivio debet, vale, in aeternum vale et in coelis ora pro nobis!

Nuntii de «Juventute». *Iosephus Huszti*, professor universitatis Budapestinensis, annis 1917—19 moderator ephemeridis nostrae (cuius commentationem de Ara pacis Augustae vide pag. 135), inter socios ordinarios Academiae Scientiarum Hungaricae electus est. Collaborator autem noster, *Geysa Bárzsi*, qui adnotationibus Francogallicis «Juventutem» instruit, sociis extraordinariis ab eadem academia cooptatus⁵ est. Ambobus viris doctissimis sincero corde gratulamur. — Ephemeris nostra in dies magis magisque divulgatur. Habemus iam lectores extra Europam in America, in insula Barbados, in Palaestina, in Sina, etc. Etiam ceterae ephemerides saepius mentionem «Juventutis» faciunt, exempli causā *Societas Latina* Monacensis (quae summarium ephemeridis nostrae et aliarum singulari in fasciculis publici iuris facit), *Auxilium Latinum* Neo Eboracense (New-York), *Lygia* Varsoviensis, *Nuntius Latinus* Americanus (West de Pere), etc. *Nuntius Latinus* in recentissimo fasciculo edit epistolam ab Joanne Orlay, discipulo moderatoris ephemeridis nostrae scriptam.

¹ jéghegy = Eisberg = montagne de glace ² áldozócsütörtök = Christi Himmelfahrt = Ascension ³ agyhártyagyulladás = Hirnhautentzündung = méningite ⁴ cserkész = Pfadfinder = éclaircur ⁵ beválaszt = hinzuwählen = coopter

Pittacia⁶ Hungarica permutare cum discipulis Hungaricis aliisque desiderat *Wouterus Kroon*, domicilium: «Domus missionis = Missiehuis Driekuis-Velsen Nederland (Batavia, seu Hollandia).»

Nuntii varii minores. 58% auri orbis terrarum in Civitatibus Foederatis Americae, 13% in Britannia, 11% in Franco-gallia, singulae % in Germania, Italia, Japonia custodiuntur. — Mestrovics sculptor Croatiae clarissimus in urbem Bucarestam invitatus, ut statuum equestrem Carolo I regi Rumaniae (iam mortuo) fingeret, cum ministro institutionis publicae, Nicolao Zigre de hac re hungarice collocutus est, nam neuter linguam alterius scit. — Thygatrogymnasium⁷ Sororum Anglicarum Kecskemétiense Nonis Maiis alterum decennium convictus seu scholae internae celebravit (vide imaginem). — Navis transmarina «Paris» in Portu Gratiae (= Le Havre) modo incognito inflammata et incendio adeo pervastata est, ut pondere aquae a siphonariis⁸ immissae submergeretur. Calamitatis causa non scelus, sed negligentia nautarum fuisse dicitur. — In Rumania mercatores et societates commerciales, nisi tabulas⁹ accepti⁹ et expensi⁹ lingua Rumanica conficiant, multo plus tributi solvere debent.

⁶ levélbélyeg = Briefmarke = timbre-poste ⁷ gymn. puellarum ⁸ tűzoltó = Feuerwehrmann = (sapeur) pompier ⁹ üzleti könyvek = Rechnungsbücher = livres de commerce

Discipulae Theresiani Budapestinensis fabulam latinam agentes (pag. 153).

ut alii discipuli legant ephemeridem tam pulchram. Dic nobis, quaesumus, utrum scripta nostra tuis discipulis et lectoribus placuerint, necne.

Vale. D. Lucano. a. d. IV. Kal. Maias.

¹ felejthetetlen = unvergeßlich = inoubliable

Carissimi Amici Helvetici!

Magno gaudio nos affecit «Fasciculus Helveticus» ephemeridis «Juventus», qui fere scriptorum vestrorum plenus erat. Ex quibus scriptis et imaginibus cognoscere possumus tempus praesens et praeteritum, situm, formam rei publicae, ne multa dicam: vitam Helvetiae, patriae vestrae. Gratias vobis agimus quam maximas, quod ostendistis nobis patriam vestram, quam ex studiis scholasticis non tam bene novimus, quam nunc. Probabiliter vos plus de nobis scitis, nam «Juventus» lectores semper certiores facit de Hungaria. Sic scitis etiam in Hungaria regiones pulcherrimas esse, quae nuper Subcarpathiā receptā auctae sunt, quo facto autem resurrectio Hungariae nondum finita est, cum plusquam dimidium Hungariae integrae adhuc gentes exterae teneant. Hoc territorium armis ingenii cum pace recuperandum est, qua de causā iuventus Hungarica magna cum diligentia discit omnes res utiles. Linguam latinam — quae

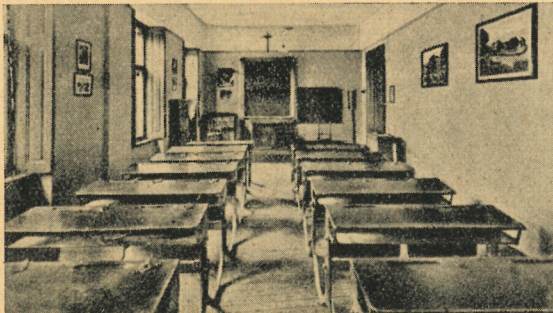
Commercium litterarum.

Dr. Iosepho Wagner moderatori ephemeridis „Iuventus”

discipuli et discipulae Gymnasii Lucanensis s. d.

Gratias agimus verbis optimis quam maximas pro tua benignitate erga nos et magistrum nostrum atque erga patriam nostram caram. «Juventutis» fasciculus Helveticus erit semper nobis memoria inobliterata¹ studiorum nostrorum.

Tibi promittimus nos aliquid semper scripturos esse tuae ephemeridi optimaе et operam daturos,

Auditorium et atrium thygatrogymnasii Sororum Anglicarum Kecskemétiensis.

secundus sermo patrius veterum Hungarorum fuerat — maximo studio omnium linguarum externarum discimus, quia huius operā vobiscum et cum aliis externis gentibus coniuncti esse possumus. Denuo gratias referimus de scriptis vestris, quae nobis valde placuerunt, et firme credimus hoc fasciculo amicitiam mutuam populi Helvetici et Hungarici, praecipue iuventutis duorum populorum haud mediocriter confirmatam esse. Studio exspectantes vestra scripta futura ex toto animo vos salutamus! Valet!

In nomine discipulorum Hungaricorum «Juventutem» legentium

Nonis Maiis, a. 1939.

Ladislaus Keleti disc. VI. cl. gymn. IPEA. Bp.

De Monstratione* Nationali* Helvetica.

Pridie Nonas Maias a. MCMXXXIX monstratio seu expositio multo labore industriāque effecta Turici¹ publice aperta est. Mane tonitrus XXII ictuum² tormentis² magnis effectorum² e somno excitavit oppidum Turicum magnifice ornatum vexillis variis singulorum pagorum³ et permultis vexillis crucem albam in fundo rubro monstrantibus. Mox septem summi Helvetiae magistratus, quos nominamus consiliarios⁴ confoederationis⁴, advenerunt in stationem principalem viae ferreae magno gaudio et acclamatione totius populi accepti.

Deinde gloriosa pompa⁵ per mediam urbem ad lacum Turicensem iit: in primo agmine turma equitum, deinde cohors signiferorum, magistratus, praefecti militum, populus vestibus nationalibus indutus, cornicines tubicinesque. In lateribus viae, qua pompa movebatur, discipuli vexilla cuiusque municipii⁶ totius Helvetiae extenderunt.

In novo aedificio ad congressus accipiendos aedificato expositio praesidi Confoederationis Helveticae, Philippo Etter, et populo tradita est. Post meridiem aeroplani partim crucem formantes, partim vexilla XXII pagorum ferentes supra urbem gyros⁷ variaverunt.⁷ Item aeroplanus, qui fecerat magnum iter ad expositionem per totum orbem terrarum propagandam vel notam faciendam, Budapestino reversus Turicum supervolavit. Per XXV annos iam Helvetii tantam tamque magnificam rem non viderunt; quippe expositio proxima fuit a. MCMXIV, quo anno bellum illud ortum est, neque fuit Turici, sed Bernae, in capite Helvetiae.

In utraque ripa lacūs Turicensis sita expositio magnificum prospectum in colles lacum cingentes et in Alpes nive candidas praebet. Naves naviculae-

* országos kiállítás = Landesausstellung = exposition nationale

¹ Zürich ² ágyúlovések = Kanonenschüsse = coup de canon ³ vulgo: Cantonum ⁴ szövetségi tanácsosok = Bundesräte = conseiller fédéral ⁵ felvonulás, díszmenet = feierlicher Umzug = cortège ⁶ község = Gemeinde = commune ⁷ köröket ír le = (verschiedene) Kreise machen = tournoyer

Aspectus urbis Vesprimii e longinquo (pag. 133. Ex periodico «Élet»).

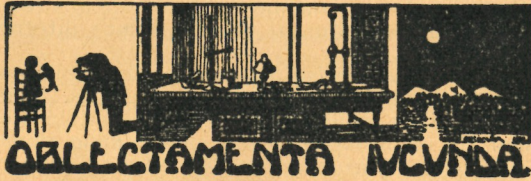
que variae [et ferrivia⁸ pensilis⁸ funicularis⁸ duabus altissimis turribus et funibus fortissimis commeatum⁹ vel circulationem inter duas partes expositionis facilem et iucundam reddunt. In ea parte, quae in ripa lacūs sinistrā sita est, etiam naviculae in canali longo aquā fluenti pleno spectatores per miracula expositionis agunt. Quae omnia describere longum est.

Non solum opera artificum fabricatorumque et opes terrā per industriam agriculturalum editae monstrantur, sed etiam cultura¹⁰ animi¹⁰ magnifice varieque exponitur, fingitur, et pingitur, exempli gratiā res gestae Helvetiorum, educatio, artes. Haec omnia in aedificiis exposita sunt, quae et ipsa artificia sunt; nam optimi clarissimique architecti ea exstruxerunt, Pratis, floribus, arboribus totum expositionis oppidum, ut ita dicam, ornatum atque cinctum est. Omnibus modis et artibus, ab omnibus hominibus artificibusque una res demonstratur celebraturque: Helvetia nostra.

N. Wunderlin,

cl. VI. sc. paenultimae gymnasii Turicensis.

⁸ drótkötélfüggővasút = Seilschwebebahn = téléphérique ⁹ közlekedés = Verkehr = trafic, circulation ¹⁰ szellemi élet = das geistige Leben = vie intellectuelle

De vi electrica sine filo ducta.

Etiam undā electricā vis electrica sine filo duci potest, quae tamen tam parva est, ut tantum vocem edere possit. Sed ad maiorem rivulum¹ electricum ducendum experimenta prospere facta sunt ab inventore clarissimo Americano, Nicolao Pelsa, qui alterum polum rivuli electrici² ad terram iungere, alterum in aëre altissime ducere conabatur, quod propter bellum mundanum perficere non potuit. Alii undas electricas per breves ad eandem viam dirigere experiebantur, quae, sicut undae luminis, dirigi possunt; undae enim, quae non diriguntur, in omnes regiones passim dissipantur.³ At nunc exiguitas vis electricae, quae produci potuit, molestā fuit. Whitney autem, vir praeclarus Americanus, machinam undas electricas producentem paravit, quae tantam vim electricam transferunt, ut undis in rivulum transformatis etiam cena coqui possit. Dolendum³ est, quod³ hoc non nisi in laboratorio factum est.

Omnes superat Thomas Philips, qui cylindrum aërium undis 24 cm-orum definitum parare vult, quo rivulus electricus aequae filo duci possit. Quod si perficere potest, etiam problema radii mortiferi persolutum⁴ est. Homo enim hunc cylindrum invisibilem intrans, si alter polorum terra est, rivulo electrico statim necatur. At in aëre rivulum electricum ducenti scintilla⁵ electrica fieri non po-

Urbs Turicum (= Zürich).

test, machinae igitur scintillis actae se promovere non possunt, itaque aëroplani quoque descendere coguntur. Quo facto non solum ars electrotechnica invento mirabili, sed etiam bellum armis telisque periculosissimis augetur. Gaudendum est hoc problema nondum persolutum, sed tantum persolvendum esse, nam de successu definito nondum certiores facti sumus, tamen spes est fore, ut tandem succedat, nisi Deus Omnipotens ipse impedit, quominus multitudo innumerabilis hominum hoc invento horribili pereat.

Ladislav Javorik disc. Tatanus.

¹ áram = Strom = courant ² szétoszlani = zerstreut werden = se disperser ³ sajnos = leider = dommage ⁴ megold = lösen = résoudre ⁵ szikra = Funke = étincelle

Vincentius Furch (1817—1864):

Metra Sapphica.

I. Alauda et poeta.

*Ad polum tendit — veluti sagitta —
limpidum carmen modulans alauda:
sed dato cantu remeat volatu
praepete terram.*

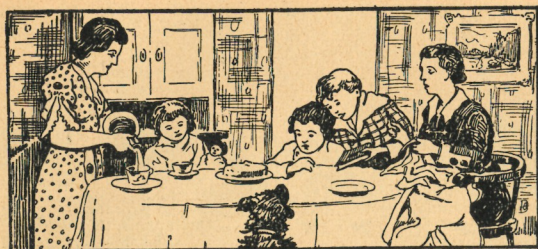
*Sic petit vates quoque summa caeli
nec tamen longe per inane fertur:
bruta nam tellus revocat volantem
aetheris oris.*

II. Laurus et papaver.

*Laureos vobis sinitote ramos!
At mihi fragrans potius papaver
detur: huius flore mihi coronam
nectere mos est.*

*Somnio solo mea corda gaudent,
vita me fallax ubi saepe lusit:
somniafer quare mihi flos petenti
ille negetur?*

Convertit Prof. Fr. Palata
Trebicensis (in Moravia).

RES FEMINEAE.

Mores matrimonii in insulis Philippinis.

Inter indigenas harum insularum exstat quidam mos matrimonii¹ ineundi¹ notandus. Si iuvenis et virgo nuptiis¹ inter se¹ iungi¹ volunt, primum propinqui amiceque eorum circumeunt ad palmas aptas quaerendas. Non ad palmas vulgares ibi abundantes, sed quae rectae, sicut candelae² crescunt, aequaliter altae sunt et altera propter alteram stat.

His inventis die nuptiarum sponsus³ et sponsa³ convivis⁴ nuptialibus⁴ circumsaepi³ adeunt et ad cacumen⁵ arboris pervenire contendunt. Hic sponsus cacumen alterius palmae, quae sponsam habet, ad se trahere tentat. Hoc usque repetitur, dum sponsus frontem sponsae attingere potest, quod ut fiat, etiam puella adiuvarum conatur. Hoc facto maximus natu convivarum matrimonium rite contractum (= initum) esse exclamat et illi duo iam non sponsus et sponsa, sed conjuges nominantur.

Magdalena Jóború Bp.

¹ házasságkötés = Eheschließung = contracter mariage ² gyertya = Kerze = chandelle ³ jegyespár = die Verlobten = les fiancés ⁴ násznép = Hochzeitsgäste = les invités de la noce ⁵ teteje = Gipfel = sommet

Pugna equestris iocosa iuvenum, qua finita et victores et victi in frigida aqua piscinae se recreant.

LECTORIBUS MAIORIBUS.

Inscriptiones Latinae. (4)

Opera tectoria symbolica vitam spirantia.

Scripsit: —s.

9. «*Clastrum esse securum.*» — Avis (columba?) in claustris depingitur maximo angore videns avem quandam rapacem advolantem. Utinam e claustris effugere avolareque possem — ingemiscit avis captiva. At nihil illi timendum est, cum ipsa claustra, etsi libertatem coërcentia, avi vere salutis sint. Termini nos coërcentes — variis rebus — optima sunt, etsi incommoda, immo vere summi momenti, quibus mala vel nonnunquam etiam excidium subterfugiamus.

10. «*Libertate perit.*» — Dolium videtur, quod aliquando refertum erat, at nunc circulis resilientibus, vino effuso plane dissolvitur. Vinculis, id est circulis haud integris, suoque loco non applicatis dolium postulatis par esse non potest. Si modus exceditur, pravitas, immo interitus efficitur et in singulis hominibus, et in communitatibus.

11. «*Ut coelo assurgant.*» — Arboribus palmae parvis crescentibus omnibus adest pālus. Solis pālis tutum redditur, ut arbores recte accrescant. Vita etiam singulorum hominum, etiam societatis recte modo tunc evolvitur, si leges legitimae integrae servantur.

12. «*Aris pars prima laborum.*» — Circa apiarium apes volitant laborantes, mel colligentes. Sicut e cera apibus colligata fit cereus in altaribus Domini, ita etiam nos primitias animi, immo omnes facultates nostras imprimis Deo offerre eique servire debemus.

13. «*Non sibi sed Domino.*» — Canis venaticus bene instructus venatori agitat leporem, nihilque facit, nisi quod dominus iubet. Deo servire, non nobismet ipsis, vel aliis: est primum ac summum officium nostrum!

14. «*Incassum repetes data frena.*» — Equus robustus omnibus vinculis ruptis videtur se arrectum tollens, iam iam in discrimen summum vitae se illaturus. Principiis obsta — praedicatur nobis de imagine. Desideria improba semper deligata teneantur oportet, nam vel semel effusis habenis cupiditates haud facile — gradatim difficilium — possunt cohiberi!

(Finis.)

De Alba Regia.

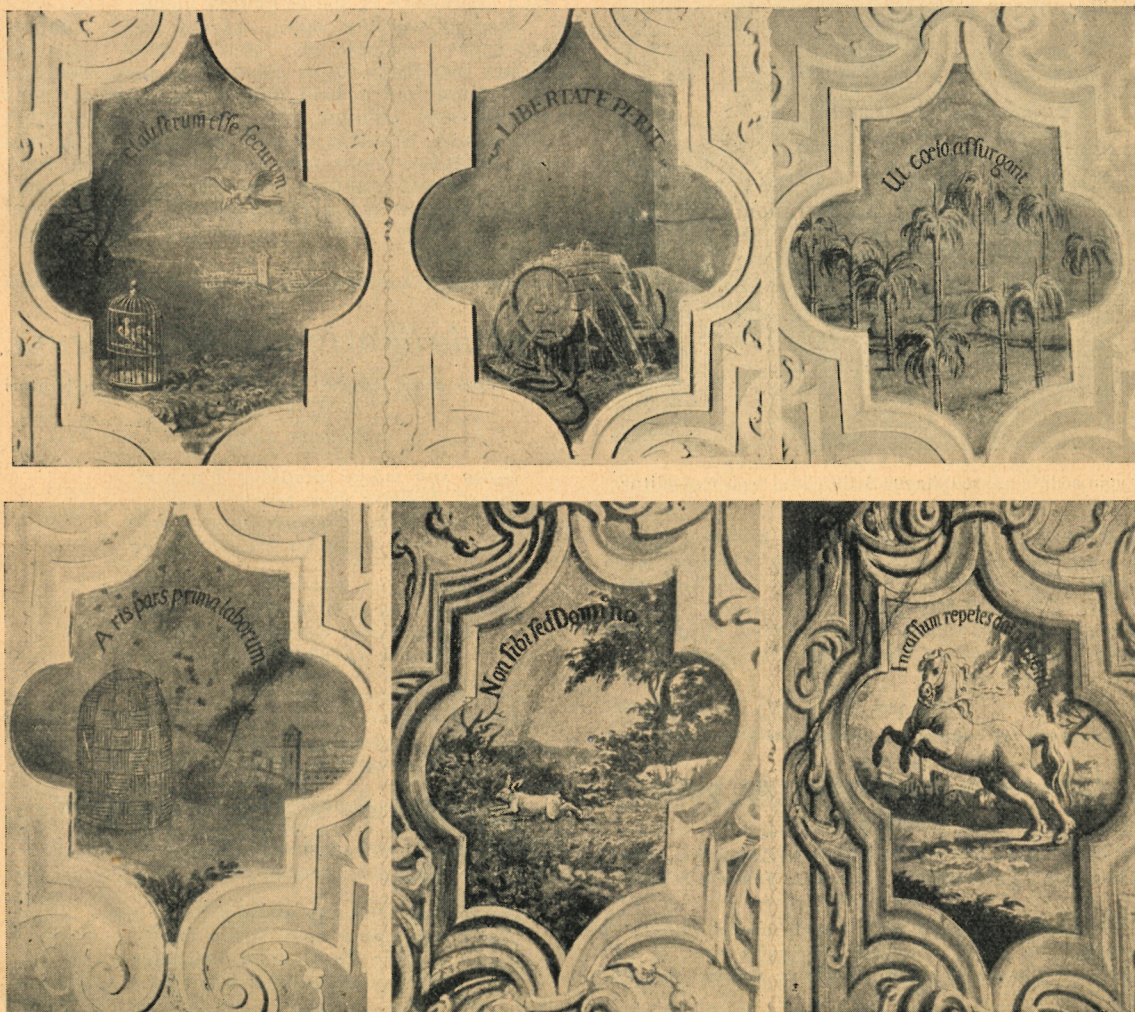
Alba Regia, regina quondam urbium, audito nomine tuo mihi sensus caritatis sinceræ verbo ineffabiles ex intimo corde viri prorumpunt.

Historia, vita tua factis, institutis, certaminibus est clarissimis conspicua. Tuum caelum — terram nobilem obtegens — stellis heroicam animam excitantibus est ubique conspersum. Sive in antiquitatem redeo temporum, usque ad illud inclytæ gentis Hungaricæ gloriosissimum exordium, sive novissimas nunc intueor aetates, semper admira-

tione quadam sublimi pietateque erga te humili repletur anima mea. Exemplar tu semper imitandum fuisti et lucidum speculum vitae humanae superioris et centrum insigne vitae Hungaricae prioris. Origo, reliquiae, monumenta tua regia nunc quoque excelso capite nuntiant posteritati traditionem tuam altiore solito et nobiliorem. Palatium et basilica in ruinis amplissima, quae S. Stephanus olim et sui, nobiles Hungarorum frequentabant, commoratione et oratione S. Emerici sanctificata, virtute et obsequio virorum Hungaricorum fundata et solidata, etiam nunc in rerum fugaci varietate tamquam faces flammis spiritualibus altissime splendentes spatia Hungarica perlustrant. Petrae et lapides, muri et aedificia tua prisca omnia indicia sunt tuae superioritatis. Et quis nostrum memoriā possit tenere cuncta tua magna? Quis facta regum in te sedes habentium, quis coronationes in te factas recte et rerum fidus describere? Tuam vitam plerumque absconditam et in horto irrigato fruges amplissimas ferentem quis nunc in sua originalitate

oculis praeponeret nostris? Tamquam parvulus rerum inscius et paene ignarus aure pietatis arrectā expectat os patris loquens omni veritati accipiendae naturā aptissimus, sic nos filii tui unquamque rem etiam minimam tuam excipimus. Omnia enim in te altiora petunt nec praesens saeculum tibi magna denegavit... O quae urbs quaeque civitas possit ostentare talem virum,¹ quem nuperrime habere laeta delectabar et habuisse nunc piā animā gloriaris? Et si intro templum huius tui episcopi venerabilis memoriae dicatum, quam augusti me obruunt sensus! Odor sanctitatis circumflat auras et oblatio pietatis fidelium pertingit intima corda. O hic iam potest crescere anima Christiana, hic iam florere et ferre fruges ditissime potest. Regio humus alma apricosa hic est: Spiritus Dei et interioris hominis hunc obtinet locum. Dein si transeo tua loca et perambulo tuas vias floribus et naturae et industriae humanae ornatas, si gaudio imo tuis foris et hortis pulcherrimis delector,

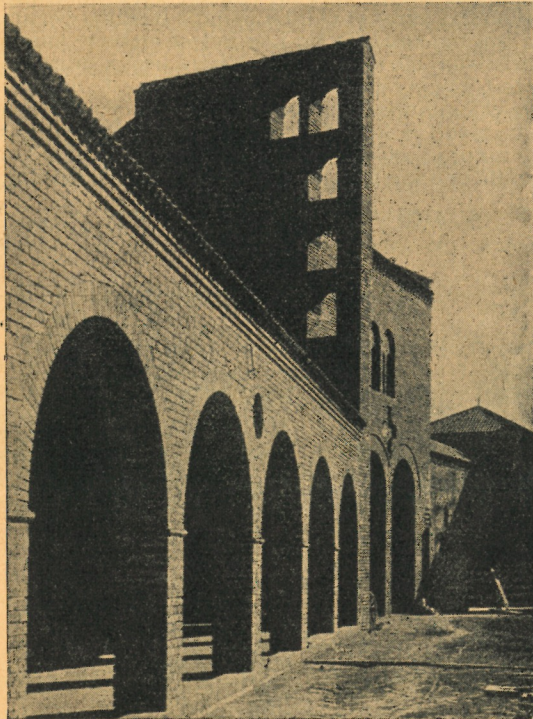
¹ Ottocarum Prohászka episcopum a. 1929 mortuum.

Emblemata refectorii archicoenobii Pannonhalma 9—14 (pag. 148).

tunc luce clarius apparet mihi tua vera magnitudo et interna et externa — liceat mihi dicere — sempiterna. Lustris primis feliciter peractis venerunt quidem et tibi fortunae adversae, sed navis tua semper victrix fluctuum superabat truces impetus. Invicta permansisti!

Quorum factorum tuorum, Alba Regia, reminiscendo et fila sortis tuae ponderando evolvuntur mihi signa vocationis tuae nobilioris et rerum facie externā substracta intima quaedam et pro-

Hoc in aedificio sarcophagus S. Stephani regis custoditur.

funda providentiae Dei omnipotentis rerum arcana mystica pie consideranti susurrunt. Vivis tu, Alba Regia, sensu Christiano, secundum Christum vivis et ideo habes vitam, abundantius vitam. Utinam haec tua vita nunquam florere desinat et in spatia saeculorum immensa suos ramos fructiferos extendat. Fiat, fiat, fiat...

Georgius Keyges disc. Albaregalensis.

Ottocarus Prohászka de pane coelesti.

(Ex opere eius, quod «Meditationes de Evangelii», inscribitur.) Latine reddidit: *Alexander Simon* e Scholis Piis. Bp.

Coenantibus autem eis, accepit Jesus panem et benedixit ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: Accipite et comedite: hoc est corpus meum. (Mt. 26. 26.)

Cogitationes Dei sublimes et hominum humi

repentes nulla in re tam, quam in hac inter se opponuntur. Nos cogitationibus mundum metiri solemus mutabilibus. Oculos in mundum conicimus, quem modo magnum, modo putamus parvum. Omnia redigimus in systemata, dein diruimus omnia; super ruinas ambulando progredimur... en, fides quoque super ruinas cogitationum nostrarum humi repentium progreditur. Nos satis habemus Iesum — amatorem nostri — dixisse: «Hoc est corpus meum», id, quod Ille praesens sit, nos gratiā et gaudio repleat sollemni, licet — quomodo praesens sit — minime intelligamus.

Mysterium hoc ab apostolis est traditum nobis; mysterium hoc unā cum evangelio est profectum et ubique terrarum divulgatum. Ecclesia Christophora muris catacubarum insculpsit impinxitque anulum et lyram ac palmam, symbola amoris Iesu facundissima. Mens atque animus Ecclesiae erat huius mysterii refertus; cantus eius de hoc arcano canebant; altaria eius omnia huic sacra fuerunt; Ecclesia nihil maius invenit, quod credi, amari, cantari, pingi, in saxo insculpi posset. Ego quoque haec vestigia premo; credo... et fides mea est robore et spe et gaudio plena.

Hoc mysterium merā ratione haud comprehenditur; ratione et ingenio, quod charitate divina inspiretur, opus est ad hoc percipiendum. Mysterium hoc a Iesu datum est, cum cor eius amoris esset plenum. Charitas est vis quaedam procreans; voluntas ad maiora facinora peragenda hac incitatur. Deus mundum creavit, quia amaverat. Novum mundum nunc procreat, quia amat. Quae charitas ad credendum nos movet; qui queunt amare: queunt et credere. «Nos credidimus veritati.»

Fabula de origine Hungarorum.

Clarissimo dr.-i *Josepho Wagner* «Juventutis» moderatori d. d. Auctor.

(Metrum Alcaicum.)

*Sedes sub isdem montibus Hungari
Iuncti Polonis dum renovant suas,
Fert fama, quo terrarum in orbe
Gentis origo sit Hungarorum:*

*En mille enim annis ante, ea pellibus
Succincta, agrestis vivere gens solet,
Instans feris, clivosque servat
Montis Hyperboreos Urali.*

*Binos Maenrot tunc habuit satos,
Quorum alteri Hunor, nomen erat, Mogor
Alter vocabatur, duoque
Hinc iuvenes aliquando abibant*

*Venatum: Habenti cuique equitum gregem
Cervo necato cerva venit fugax
In visum; agunt illam, sed acta
Effugit ex oculis eorum.*

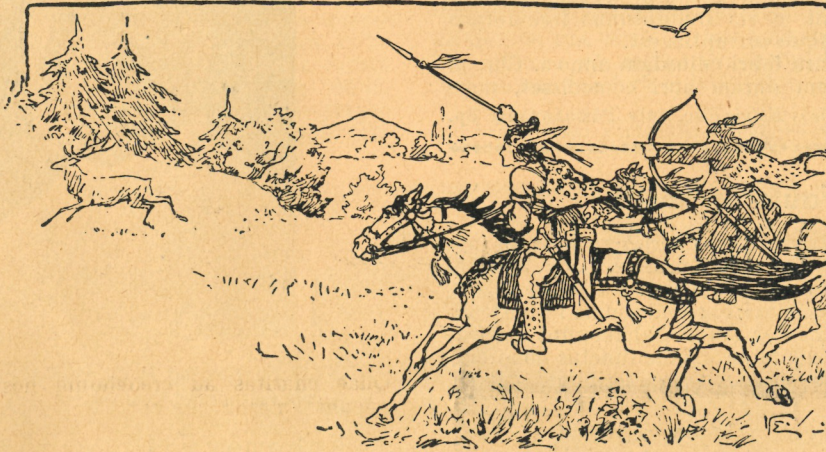
*Sensere se erravisse modo e via;
Ast cerva prima luce iterum venit
In visum; agunt illam sequentes
Innumerasque vias vagantur,*

¹ dat, dicat, dedicat.

*Dum iam ad paludem perveniant feram
Dictam Meotim. Non tamen amplius
Hic paret unquam cerva: at orbe
Quo facerent iter, haud sciebant.*

*Sedem locarunt hoc igitur loco
Pleno ferarum, (Centum homines erant,
Cum fronte quinquaginta haberet
Frater uterque equites venustos).*

*Post consequentes magnificas casas
Dulcis videbant hic genitas duas,
Quae membra cum centum puellis
Ad numerum lepidis movebant.*

Hunor et Mogor cervum venantur.

*Fortes viri exin abripiunt eas
Foedusque firmum mox ineunt tori:
Hunoris heredes et eius
Militum abhinc referuntur Hunni;*

*Dum priscus heres et pater Hungarum
Exstat Mogor, vir pectore fortior:
Invictus in bellis perinde
Hungarus est, fuit et manebit.*

*Gaudete, cives! Fidite patriā,
Quae tota certe redditur Hungaris!
Vobis Poloni sunt amici,
Pectora athena, duces leones!*

Vilnae, Id. Mart. 1939.

Rud. Nowowiejski.

Vita et doctrina Buddhae.

Gautama Buddha anno a. Ch. n. 560 prope oppidum Lumbini natus est. Ut fabula narrat, mater eius ramum fici decerpere voluit, cum filio vitam dedit. In momento nascendi natura subito se defixit et in toto orbe terrarum silentium immensum dominavit. Pater eius rex alicuius provinciae in Asia, maxime opulentus fuit. Ineunte aetate Buddha vitam iocosam et securam egit. Laetitia autem aulae regiae vitam hominum veram

ab oculis iuvenis remove non potuit. Nam animus eius facile sentiens latus vitae atrum quoque appercepit et eum ad cogitandum movit. Olim puella, cum Buddha vitam splendidissimam beatitudinemque suam laudaret, dixit: «Beati sunt, quorum cor pacem invenit. Pax autem ibi, ubi scelera et libidines flammam dant, interfecta est». Aliquando autem ambulans hominem magnis doloribus luis cruciatum videns abhorruit. Sic animo sollicito vitam opulentam et vanitatibus abundantem reliquit, ut se in vitam solitariam abderet. Hic permultum cogitavit abstinens cibis quoque et doctrinam suam elaboravit.

Principium doctrinae eius docet vitam doloris

malique plenam esse. Causa dolorum omnium desiderium est, quod homines debent ex animo eiicere, ut beati sint. Haec existentia animi cupiditibus carens «brahman» nominata est. Brahman est consequenter superior perfectiorque vitae animi gradus, ad quem laboribus tantum magnis onerosisque, vitam morali et factis bonis possunt homines pervenire. Hominis studium magnificentissimum esse debet hunc statum «brahman» pervenire, id est se cum animo universitatis consociare. Buddha dixit: «Qui cupiditatem vitae devincit, de illo decidit dolor, sicut gutta de flore loti».

In vita quattuor species dolorum sunt: natus, senectus, morbus et mors.

Buddha sic demonstrat causam dolorum esse ignorantiam doctrinae Buddhae: 1. Qui ignorat doctrinam Buddhae, se non potest regeneratione distrahere. 2. Ex regeneratione profluit cognitio. 3. Cognitio est individualitas psychologica. 4. Ad individualitatem pertinent sensus. 5. Ex sensibus exstant impressiones. 6. In impressionibus voluptates sunt. 7. Homines exoptant plures voluptatum et hoc modo fit sitis vitae, desiderium. 8. Pro siti vitae, pro desiderii homo adhaeret existentiae; 9. Ex adhaesione vitae prosequitur series generationum. 10. Ex generatione adstat partus. 11. Ex partu profluunt senectus, dolor, desperatio et mors. 12. Itaque ab ignorantia doctrinae Buddhae profluit dolor. Quod erat demonstrandum.

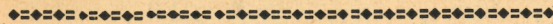
Sine dubio doctrina Buddhae vitam atram et

pessimam putat, sed ideo secundum multos philosophos clarissimos haec doctrina post eandem Christi prosequitur. In disciplina Buddhae potest etiam simplicitas et sapientia rationibus morum nobilissimis coniuncta reperiri. Ecce praecepta quinque doctrinae: «Noli interficere, furari, adulterare, mentiri et ebrius esse». Haec sunt iussa nobilissima, quae homines corrigere volunt.

Nostris temporibus sunt, qui Buddham sequendum esse dicant, quia salutem seu liberationem (brahman) sine gratia divina homo suo ipsius studio attingere potest. Miserandi, qui non perspiciant sublimitatem fidei Christianae atque misericordiam Dei infinitam, qui suum filium unigenitum dedit generi humano salvando.

At hodie principia auctoris a successoribus prava facta sunt et sic Buddhismus fere formis ridiculis indoctisque corruptus est.

Buddha in casa fabri cuiusdam anno a. Chr. n. 480, cum carnem duram apri comedisset, mortuus est. *Emericus Kolma* disc. univ. Pázmányanae Bp.

Fautores nostri.

Lector, qui «Iuventutem» perlegere solet, in ima ultimae paginae parte pro praesidis **dr. Joannis Kisparti** nomine novum inveniet. Nam praeses, qui adhuc nostrae societati praeerat, cuius in nostram societatem maxima et innumerabilia sunt merita, officio suo per sexennium eximie functus honorem, ut leges nostrae societatis praescribunt, detulit

Andreas Zibolen dr. novus praeses noster.

Andreas Zibolen dr.-i, successori suo, a studiis consiliario superiori, rectori gymnasii *IPEA*, quem multiplex opera assiduaque industria, quam rebus catholicis institutionique publicae per viginti quinque annos impenderat, maxime commendarunt, ut praeses nostrae societatis crearetur. Novus praeses, cum nostrae ephemeridis moderator percontatus adisset, quid tandem censeret, quid momenti atque ponderis haberet «Iuventus», sic locutus est: «Ceterae iuventutis ephemerides, cum adolescen-

tulorum animos religione imbuunt, amore patriae inflammant suae ipsorum gentis spiritus foventes et colentes non est, quod vereantur, ne aliarum nationum dolorem concitarent, siquidem commodis iuventutis solā patriā linguā loquentis inserviunt. At vero «Iuventutis» perdifficilis est et lubrica ratio. Est enim sermo Latinus, cuius commercio nationes inter se utuntur, pervulgatissimus. Quare

Sententia Rev.-mi Dom. Patricii Stuhlmann photographiae suae addita (pag. 153).

Ephemeridi utilissimae, optimae ac dilectissima nostrae Latinae popularitatem generalem; prosperitatemque maximam ideo exopto, ut quod non indigne inceptit, summa gloria continuare possit.

Nonis Maiis Anno 1939.

Patricius Stuhlmann

summa adhibenda est cura, cum nostratium puerorum animis infunderimus patriae amorem, ne adolescentulorum tot nationum animi laedantur. Nefas est igitur in res civiles, quae tum ipsum geruntur, in studia partium explicanda, in quaestiones de rerum publicarum diversā ratione ita se insinuare, ut vinculum familiaritatis, quo lectores «Iuventutis» copulantur, laxetur. Verum in nuntiorum narratione, qua ephemeridis vigor et alacritas mirum quantum efflorescit, nullo pacto fieri potest, quin etiam de rebus maximi momenti ut nuper de recuperatione partium a corpore Hungariae avulsarum agatur. Aequum autem lectorem non putaverim aegre tulisse nos Hungaros maiore laetitia erectos fuisse. Ceterum in nuntiis referendis quoque cautio est adhibenda maxime, neque in eam partem sunt

interpretandi, ut in legentium animis offensio quaedam oriatur. Id vero maxime spectandum est, ut in «Iuventute», tamquam in quadam solitaria insula¹, in lingua Latina colenda omnium politarum et humanitate excultarum nationum cives concorditer vivant Christi praeceptum sequentes: «Reddite ergo, quae sunt Caesaris, Caesari et quae sunt Dei, Deo». Ex eo, quod «Iuventus» his temporibus hominum animos maxime exacerbantibus in terris ingenio atque rerum humanarum contemplatione et perceptione tam diversis in dies plures sui studiosos amicos parat, apparet eam rectā viā ad ea consequenda progredi, quae sibi proposuerit.»

2. Inter excellentissimos paedagogos, qui «Iuventutis» studia et conatus re et consilio adiuvant, necesse est meminerimus Suae Reverentiae, **Patricii Stuhlmann**, canonici praemonstratensis, praesidis rectoratus catholici superioris regni, «Scientiae amabilis» (1928—1929) et multorum aliorum librorum paedagogicorum auctoris, quem nostrae societatis sectio Budapestinensis nuperrime praesidem h. c. creavit. Virum reverendissimum nostrae ephemeridis moderator in domo rectoratus, in foro Vörösmarty sita, laute eleganterque instructa adiit orans et rogans, ut lingua Latina quem usum sibi in itineribus peregre factis praebuisset, narraret. Tum vir Rev. haec, quae sibi usu venissent, narravit ei:

«Anno 1900 fui in insula «Melita (=Malta), cuius incolae sub ditioe Anglorum etiam tum Italici erant. Dum ibi commorabar, diu multumque cogitabam, quanam inter Anglos et Italos intercederet ratio. Tum nondum callebam linguam Italianam neque quemquam nactus sum, qui me edoceret.

Cum iam Neapolim navigaturus navim conscendissem, *Elimerus Császár*, professor Universitatis Budapestinensis, itineris socius admonuit me in prora quandam mercatorem provectoris aetatis sedere, qui luculenter Latine loqueretur. Accessi eum et cum inter nos sermocinaremur, comperi eum Romae quadriennium novicium fuisse ibique linguam Ecclesiae edidicisse, neque eam dedidicisse. Usque ad Neapolim non desiimus Latine loqui et ad omnia, quae scire cupiebam, respondit. Fui etiam Upsalae ante bellum mundanum. Erat mihi in animo convictum invisere. Tandem incidi in quendam, in cuius oeco *Linnaei* facies marmorea albebat, sed auditor Universitatis, cuius curae convictus per feriarum tempus concreditus fuit, nullā Europaeorum linguarum, quae quidem nobis nota erat, loquebatur. Tandem venit mihi in mentem eum fortasse Latine scire. Romanorum linguā adfatus sum eum et ad omnia mihi Latine respondit. Sed mirifice pro c : k dixit (Kikero, Kaesar etc.)»

¹ vulgs : oasi

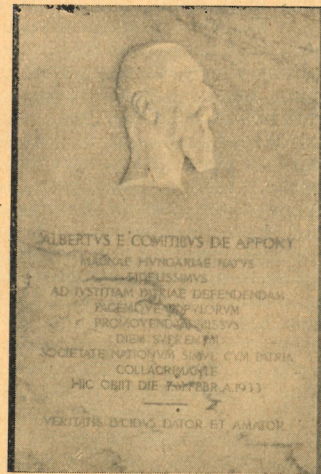
Vivum Latinum.

1. **Ludus scenicus latinus.** Pridie Nonas Maias discipulae gymnasii puellarum Theresiani Budapestinensis sollemnes ludos ediderunt. Fabula quae «In schola» inscribitur ad actum scenarium compositum a discipulabus classis tertiae optimo cum successu acta laetoque plausu excepta est. Puellae tunicam et togam praetextam puerorum Romanorum induebantur, quia apud Romanos puellae domi a matribus educabantur. In medio tamen

puellam parvam videmus, quae domo furtim aufugit scholam frequentandi causa. In photographia ludi magister Titum Septicium Clarum, cum filium in ludum apportat, salutat. Ornamenta ludi quae a discipulabus confecta sunt (pag. 145). Fabula ipsa in fasciculo mensis Septembris edetur.

2. **Oratio saluatoria latina** in conventu Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum peregrinatorio in urbe nuper liberata Komárom a moderatore habita:

Reverendissimi Patres! Carissimi Collegae utriusque sexus! Audivimus iam hodie primores illustrissimorum paedagogorum Hungariae, qui delectaverunt nos omnes eloquentiā faciundiaque suā. Nunc sub ipsum finem huius diei amoenissimi liceat etiam mihi in nomine «Iuventutis», quacum multo pluribus vinculis quam alii coniunctus sum, simpliciter et pauca loqui. Proverbium Hungaricum dicit: «Bonus sacerdos ad mortem usque

Deversorium «Hotel Residence» in urbe Geneva hac tabulae memoriali ornatum est, cuius inscriptio latina Adalbertum e comitibus Apponyi immortalitati tradit.

discit». Huic ego proverbio addendum esse puto hoc: «Etiam bonus paedagogus ad mortem usque discit». Nam sicut sacerdos, etiam paedagogus quidquid discit, non sibi ipsi, neque suo commodo et utilitati discit, sed saluti eorum, quorum curam et educationem susceperit. Quare etiam ego, ubicunque sum, semper id quaero, quid boni pulchrique discipulis meis tradendum discere possim. Si igitur nunc interrogo, quae hodie in hac antiqua urbe Komárom sanguine tot bonorum civium militumque sacratā didicerim, respondeo: amorem patriae et fidem vere Christianam. Nam cives huius urbis — ut vetustissimas illas pugnas cum Turcis omittam — iam temporibus Francisci Rákóczi II principis non Labanzones qui dicuntur, sed Curuzones milites principis adiuvabant nec vitae et sanguini, nec pecuniae parcentes. Anno autem 1849, cum tota iam Hungaria sub dicionem Habsburgorum a Russis adiutorum redacta erat, sola haec arx Komáromensis diu frustra oppugnabatur, et *Georgius Klapka* dux intrepidus, cuius statuatam hodie *Georgius Balanyi* rector Scholarum Piarum tam pulchrā ora-

tione habitā floribus nostris coronavit, fortissime resistens tandem effecit, ut cum militibus suis servatā et honestate et libertate arcem relinquere posset. Deinde aetate illius oppressionis Bachianae nationi nostrae solacium ac spem meliorum futurorum temporum *Maurus Jókai* praebeuit. Quemadmodum in mythologia Graeca Hercules Antaeum gigantem devincere non potest, nam quotiescunque gigas prostratus terram matrem tetigit, toties a matre denuo confirmatus ad novum luctum surrexit, sic tum *Jókai* renovatā memoriā historiae Hungaricae in fabulis suis romanensibus, quarum titulos hodie collega noster *Alexander Regényi* ante statuam poëtae eloquenter enumeravit, novam vim et patientiam civibus dedit, dum a. 1867 Franciscus Iosephus rex nationem nostram sibi reconciliaret. Et nunc novissime, cum bello mundano finito status urbis Komárom multo peior erat, quam aetate Bachiana, nam novi tyranni non solum Vergilii verba secuti: «Veteres migrate coloni!» permultos optimorum civium expulerunt, sed etiam impederunt, quominus libri ex Hungaria mutilata importarentur, cum igitur fratres nostri hic ne solacium quidem in fabulis Mauri *Jókai* quaerere potuerunt, unum refugium tamen patuit civibus oppressis: Deus. Hungari hoc in aedificio, hoc in gymnasio, hoc in claustro reverendissimi ordinis S.-i Benedicti, qui vidit iam alios ventos, invenerunt hoc refugium, ultimum solacium. Bonifacius Hidro rector collegaeque eius adhortabantur et senes et iuvenes, ne desperarent et preces clandestinae in coelis auditaerunt. Ecce hodie primum huc convenimus Hungari hinc et illinc, denuo cives eiusdem patriae antiquae, aliquanto maioris, quam anno 1919. Gratias igitur agimus reverendis Patribus Benedictinis duplices: primum pro hospitalitate vere Hungarica, deinde pro tot rebus magnis, quas hic didicimus. Scio hanc trinitatem: «Pro Deo, pro patria et libertate!» talibus ducibus iterum regnaturam esse in hac urbe. Quare illis precibus sanctis facio finem loquendi, quas nunc iam hic quoque aperte et magna voce licet ad coelum mittere: «Credo unum Deum, credo unam patriam, credo unam divinam aeternam iustitiam, credo Hungariae resurrectionem. Amen!»

Ante omnia
Tibi universisque Latinitatis amantibus S!

Anno Domini MDLVI.

Peregrinator ad St. Iustum.

«Tenebrosa nox adest saeva cum tempestate:
Hispanorum monachorum portas reserate!
Sinite quiescere me, donec Vos campanae
Concitant horae sacras ad preces haud profanae!»

Date, quod potest, appeto, Vestra domus parca,
Atra vestis Vestra misero mi sit et arca!
Locum date cellae, me sacratae, nil egebam,
Orbe regnum bipartito majus possidebam!

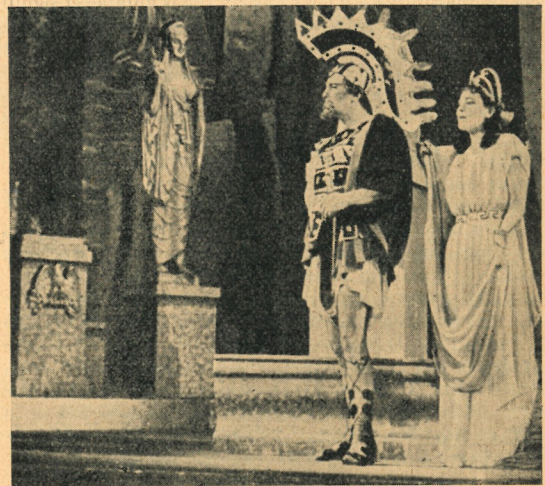
Caput meum, quod tonsori mox est demittendum,
Multis aptius fuit coronis ad ferendum.
Quamquam Caesaris ornatus decoravit dorsum,
Asperae cucullae tamen tolerabo morsum.

Ante mortem mortuis consimilis aequabor,
In fragmenta vetus sicut regnum nunc dilabor!»

Illud, quod scripsit
Augustus comes de Platen,
carmen notissimum,
ipsa mediae noctis hora,
in qua Carolus V Caesar
januas monachorum pulsavit,
Latine convertens perfecit
die V Maji 1938
Flescarolus Augiensis,
plane inscius, numme alter prius
alio modo idem elucubratus sit.
Si talis est inter vivos,
ne mihi suscenseat,
vel potius capiat delectamentum,
quod cunctis benevolis afferri intenditur.
Vale, lector festivissime!

Henricus Kleist: Amphitryo.

Director theatri nationalis Budapestinensis, *Antonius Németh*, non ignorans spectatores varietate delectari, fabularum scenicarum non solum recentissimas, sed etiam antiquas nec non antiquitatem tractantes edit. Post «Aves» Aristophanis (vide pag. 106) Amphitryonem Henrici Kleist a. 1807

Amphitryo verus et uxor eius Alcmena.

compositam spectavimus. Casus mariti absentis iam poëtae antiqui libenter versibus persecuti sunt. Exemplum uxoris et fidelissimae (Penelopen) et infidae (Helenam) Homerus ipse celebravit. Alcmena, quamquam fida est Amphitryoni, tamen eo absente Jovem maritum suum esse putans invita materiam dedit comoediis, quas Plautus et Molière scripserunt. Quin etiam anno praeterito comoedia pellicularis (vulgo: film) genus Offenbachianum imitando spectatoribus ubique risum excussit. Quanto nobilius et subtilius Kleist fabulam per se ipsam fere incestam tractat! Zeus Kleistii toto animo ada-

mat mulierem mariti absentis et sicut vir mortalis, sollicitudine amoris cruciatur nescius, utrum ab Alcmena per se ipsum an propter divinitatem ametur! Primas partes *Arpadus Lehotay* (Zeus-Amphitryo) et *Anna Tóké*s (Alcmena) agentes tanta subtilitate intimos cordis humani sensus aperuerunt, ut spectatores frequenti applausu admirationem significarent.

Librorum recensio.

Valentinus Crisi. De re metrica et prosodiaca D. Magni Ausoni. Pars prior : De Hexametris et Pentametris. Utini 1938. 10 Lira.

Valentinus Crisi D. Magni Ausoni, qui non tam poeta, quam versificator polymetros erat, rem metricam et prosodiacam, subtili, diligenti et accurata inquisitione persecutus est. Totam inquirendi materiam sex capitibus complexus est : in primo tractavit de hexametris, in secundo de pentametris, in tertio de senariis iambicis, in quarto de dimetris iambicis acatalectis, in quinto de reliquis metris, in sexto denique de re prosodiaca ; postremo breviter conclusit. In singulis autem capitibus ad metros pertinentibus primo de pedum vicissitudinibus permutationibusque, deinceps et de caesuris et de elisionibus et de clausulis disseruit, interdu vero pro rata occasione aliquot alias observationes adiecit. Iste libellus totius quaestionis priorem continet partem, quae est de hexametris et pentametris. Additae sunt tabellae, quibus summae rerum, quae ex singulis inquisitionibus concluduntur, per numeros et centesimas notatae et significatae legentibus in conspectum dantur. Summas conclusiones, quas libri huius auctor ex inquisitionibus suis consecutus est, absoluta iam altera parte quaestionis, cum lectoribus nostris communicabimus. Enimvero non vereor dicere Valentinum Crisi hanc laboriosam quaestionem cum pulvisculo exhausisse, atque rei metricae studiosis haud parvum subsidium suppeditasse.

Josephus Morabito Messanensis : Epigrammatum liber. Excudebatur Napocae (Cluj) cura St. Bezdechi 1938.

Isto libello 37 continentur epigrammata, quorum 26 a Iosepho Morabito sunt scripta, unum est St. Bezdechi, qui epigrammata typis exscribenda curavit. Omnia sunt distichis inclusa.

Non negaverim Iosepho Morabito non deesse versus Latinos pangendi sollertiam atque etiam volubilitatem et facilitatem modorum et numerorum praedicaverim ; sermo vero epigrammatum est semper Latinus proprius et poeticus, nonnumquam tersus et nitidus. Quin immo in quibusdam epigrammatis nonnihil exsplendescit dicacitatis et aculei ; interdum non infacete locatur. Verum enim, pro, quaedam eius epigrammatum sunt ieiuna, insulsa, frigida ut : In quendam grammaticum p. 9 ; De Flaviae capillis p. 18 ; In grammaticum p. 19 ; In celerem Tafarium p. 24 et quaedam alia. Quaedam licentiam epigrammaticam egredientia nostrarum aurium iudicio repugnant. Quam Martialis saeculum iocorum asperitatem et acrimoniam non respuit, eam nostra aetas aliis moribus morata recipere fastidit. (Tutissimus custos p. 17 ; Amor laesus p. 7.) Quod si his, quae reprehendenda duxi, supersederit, sine dubio, qua est versus Latinos faciendi facultate, cum in epigrammatis, tum in alio etiam poesis genere optimum efficit poeta.

Dr. Zentay Dezső : Beszélő számok. V. Világképek. A nagybirtokos Magyarország. Franklin-Társulat Nyomdája. 1937. Ára 1.50 pengő.

Numeri statistici multis atque imprimis eis, qui rebus statistici operam dare refugiunt et reformidant, falso muti, inanimi ac taedii pleni videntur. Immo numeri statistici saepe sunt loquentes ne dicam vocales, qui interdum oratione et narratione proluxa animum potentius obstrungunt et deleniunt. Veluti hunc libellum Desiderii Zentay qui evolverit, certe in eo inveniet eam numerorum statisticoe dispositionem, qua melius de rebus vitae humanae, quam voluminibus magni circuitus edocemur. Libello hoc continentur : numeri geographici potiores ut porta : superficies telluris, totius orbis populorum summa, aequatoris longitudo, aliaque his similia ; maximarum insularum circuitus, montium altitudines, fluviorum maximorum longitudes, lacuum maximorum circuitus, aedificia altissima, pontes longissimi, bibliothecae et totius orbis et Hungariae maximae, incolarum celebritas per civitates divisa, mulieres nuptae supra aetatem 15 annorum, divortia legitima, decem annorum proventus fructuum (tritici, zaeae, orysae, fabae coffeae, theobromatis cacao, theae), proventus totius orbis metallorum et automobilium decem annorum mercium industrialium fabricatio, pellicularum longarum fabricatio et consumptio, lactis proventus, butyri totius orbis proventus, sacchari vini et cerevisiae consumptio, lini xylini proventus, fusorum numerus in fabricis lini xylini, numerus iugorum textoriorum in fabricis lini xylini, naves mercatoriae, commercium aviaticum, vecturae ferriarum, manupretiorum fluctuatio, sumptus administrationis et popularis culturae et eruditionis, sumptus in rem militarem et commoda populi, sumptus cursus publici administrandi, pecuniae in aerario comparsoe collocatae, status auri et pecuniarum externarum, camba nummorum, res cautionales (assecuratoriae), successus olympici, agrorum pretia et commercia, numerus dominorum praediorum, praediorum numerus et circuitus, possessores praediorum mediocrium et latifundiorum. Possesores agrorum et coloni Hungariae.

Numeri statistici ad Hungariam pertinentes typis inclinatius eminentiores redduntur, quo facilius sit comparatio. Libellus Desiderii Zentay etiam discipulis commendari potest, cum et geographici numeri, quibus saepe uti cogantur, praesto sint et numeris statistici ad res oeconomicas cognoscendas impellantur. *Car. Ács* Bp.

De libris damnatis. Ius et officium libros ex iusta causa prohibendi non solum suprema auctoritas ecclesiastica pro universa Ecclesia, sed pro suis subditis Concilia quoque particularia et locorum Ordinarii habent (Can. 1395.). Libri ab Apostolica Sede damnati, ubique locorum et in quocumque vertantur idioma, prohibiti censeantur (Can. 1396.). Libri damnati per Sedem Apostolicam sequenti modo publicari solent :

Feria IV, die 10. Iunii 1936. In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii E.-mi (= Eminentissimi) ac Rev.-mi (= Reverendissimi) Domini Cardinales rebus fidei et morum tutandis praepositi audito RR. DD. (= Reverendissimorum Dominorum) Consultorum voto damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendos mandarunt duos libros a Sac. (= sacerdote) *Georgio Sebastiano Huber* conscriptos, quibus tituli : 1. Vom Christentum zum Reiche Gottes. (Regensburg, 1934.) 2. Weisheit des Kreuzes. (Regensburg, 1935.) Et sequenti Feria V, de 11. eiusdem mensis et anni Ss.-mus D. N. D. (= Sanctissimus Dominus Noster Dominus) Pius Divina Providentia Pp (= Papa) XI in solita audientia Exc.-mo et Rev.-mo (= Excellentissimo ac Reverendissimo) Domino Adessori Sancti Officii impertita relatum sibi E.-morum (= Eminentissimorum) Patrum resolutionem approbavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Officii, die 17. Iunii 1936.

J. Venturi
Supremae S. (= Sacrae) Congr(egationis)
S. Officii notarius.

Similiter in indicem librorum prohibitorum inserta sunt anno 1938 omnia opera *Alfredi Loisy* professoris Parisiani. Prohibitio librorum id efficit, ut liber sine debita licentia nec edi, nec legi, nec retineri, nec vendi, nec in aliam linguam verti, nec ullo modo cum aliis communicari possit. Liber quoque modo prohibitus rursus in lucem edi nequit, nisi factis correctionibus licentiam is dederit, qui librum prohibuerat eiusve Superior vel successor (Can. 1398.).

Haliburton: Liber rerum mirabilium. Senioribus iam pridem notum est nomen Richardi Haliburton ex libris suis. Nunc Haliburton etiam amicis iunioribus scripsit librum dilectissimum. Nam Haliburton adolescens maxime dilexit geographiam et decrevit, si filium habiturus fuerit, cum eo orbem terrarum peragraturum et sic docturum esse eum geographiam. Interim Haliburton adolevit et, cum non haberet filium, omnes pueros puellasque, quos mundus haberet, delectavit itineribus suis pulcherrimis. Videmus in libro duos pontes maximos orbis terrarum, vallem pulcherrimam Yosemite, Niagaram mirabilissimam, montem St. Michel, antrum caeruleum in insula Capreis, Cathedralem St. Petrum in urbe aeterna, Hagiam Sophiam etc. Haliburton parcebat nec labori, nec pecuniae, ut hunc librum scribere posset. Quia hic liber utilissimus ac iucundissimus est et abundat illustrationibus pulcherrimis, legite, quaeso, studiose!

Iulius Vámos
disc. IV. cl. gymnasii S. J. Colocensis.

Programma certaminis poetici

ab Academia Regia discipularum Nederlandica ex Legato Hœufftiano in annum MCMXL indicti.

De viginti quinque carminibus ita est iudicatum:

Praemium aureum reportavit nemo. Sumptibus Legati in volumen recipiuntur carmina q. t. Animi Certamen et Mystera Rerum, si poetae eorum scidularum aperiendarum dederint veniam.

Sequuntur omnium carminum nomina:

1. Clavis Aurea. 2. Praeclaro Mosellae! 3. Microcosmus. 4. Aërii de vertice montis prosilit unda. 5. De betula annosa. 6. Animi Certamen. 7. Ecloga. 8. Nix. 9. Ardua vincit amor. 10. Conticinium. 11. Deliciae Maris. 12. Hollandiae Luxemburgum A. D. MCMXXXIX. 13. Ave, Maria! 14. Vercingetorix. 15. Dies supremus. 16. Hymnus gratulatorius. 17. Meditatio Christi. 18. Io triumphe! 19. Dulcis mors! 20. Titan seu solis laudes. 21. In autunnum. 22. Mystera Rerum. 23. Misella Mater! 24. Idyllium Natalicium. 25. Vindemia seu de Agricoliarum Calliditate.

Ad novum certamen cives et peregrini invitantur his legibus, ut carmina latina non ex alio sermone versa nec prius edita argumentive privati nec quinquaginta versibus breviora, nitide et ignota iudicibus manu scripta ante Kal. Ian. A. MCMXL mittantur ad «het Bestuur der Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, Trippenhuis, Amsterdam», munita sententia, item inscribenda scidulae obsignatae, quae nomen et domicilium poetae indicabit.

Ceterum iudicibus gratum erit, si poetae in transscribendo portabile prelum britannicum (type-writer) adhibuerint, ac si, quemadmodum in editionibus poetarum fieri solet, sextum quemque versum numero insigniverint.

Praemium victoris erit nummus aureus quadringentorum florenorum. Carmen praemio ornatum sumptibus ex Legato faciendis typis describetur eique subiungetur alterum laude ornatum, si scidulae aperiendae venia dabitur. Id autem ante Kal. Iul. proximas fieri debet.

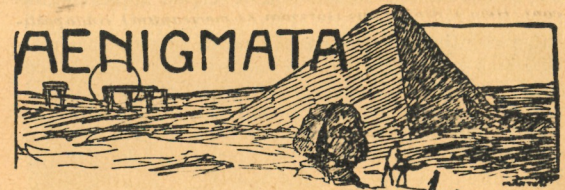
Exitus certaminis postremum in conventu Ordinis mense Aprili pronuntiabitur, quo facto scidulae carminibus non in volumen receptis additae Vulcano tradentur.

Amstelodami, die 1° m. Maii A. MCMXXXIX.

P. Scholten Ord. lit. acad. reg. ab actis.

Certamen lectorum nostrorum.

Novem lectores certaminis participes responderunt ad quaestionem: *Quae mihi in «Iuventute» maxime placeant?* Ex quibus discipuli praemio ornati sunt: *Andreas Deák* Budaepstinensis, *Elisabetha Fikár* Kaposvariensis, *Stephanus Huszár* Csurgonensis, *Hermannus Molenarius* Katsheveliensis (in Batavia), *Ricardus Schaeffler* Ettalensis (in Germania), *Tiburtius Stinner* Iauriensis, *Maria Varga* Rákospalotana. Laudatus est *Fridericus Urban* Vindobonensis (in Germania). Quorum opuscula anno scholastico 1939—40 in «Iuventute» paulatim publicabuntur.

Censor aenigmatum: *Otto Schmied* Vindobonensis.

Solutiones aenigmatum numeri VII.

1. Puer est 19, mater 38, pater 43 annorum est.
2. Nero, enim, ride, omen.
3. o, eo, leo, fleo.
4. Batavia, labores, ovantes; bello, tibia, viret, ausus.
5. Iucundi, ultra, posse, labor, inter arma, ubi bene, si Deus; concordia, ab Iove, errare, similis, Aurora, repetitio: Julius Caesar.

Solutiones aenigmatum numeri VIII.

1. Mars, mors. 2. ara, rue, aes.
3. caro, cero, curo. 4. idem, dare, erga, meas.
5. navis, occido, Numantia, Strabo, Cybele, Hesiodus, otium, Larissa, acta, Elysium, simia, expuli, defensor: «Non scholae, sed vitae discimus.»
6. A, ea, rea, area, arena, manare, Armenia, Germania.

Aenigmata recte dissolverunt: I. In Hungaria: Maria Eszlány, Veronica Hoffmann, Susanna Kálmán, Helena Korompay, Iolantha Pukánszky, Eva Somogyi, Aurora

* Stellula indicat eos, qui aenigmata mensis et Martii et Aprilis solverunt.

Turner, Sarolta Wittinghof, Veronica Lukács, Petronella Cholnoky, Helena Eckhardt, Gratia Kerényi, Erica Kis, Maria Kossaczky, Iuditha Németh, Bibiana Asbóth, Barbara Elekes, Maria Pieke, Gisela Schlosser, Irene Vaszkó (*Szilágyianum*), Georgius Moldoványi (*Werbőczyanum*), fratres Mayer, Stephanus Székely* (*Rákócziánium*), Edmundus Cseh, Andreas Bors, Ladislaus Pogány (*gymn. Acad.*), Guilelmina Haluskay, Anna Tauszig, Martha Beregi, Margaretha Herchl, Agatha Bakonyi, Veronica Barabás, Anna Berger, Eva Czinkotszky, Henrica Hofmann, Iuliana Leimdörfer, Catharina Kún, Susanna Pásztor, Mária Schillinger, Elisabetha Vér, Eva Baranyi, Aemilia Hunvölgyi (*Veresianum*), Tib. Vénusz, Ioannes Toffler, Al. Weber, Attila Csik,* Ottó Rajki* P. Tolnay (*Scholae Piae*), Helena Gátszegi, Marianna Spitzer, Elsa Mosonyi,* Helena Regula* (*Giselanum*), Ladislaus Borza,* Rudolfus Geiger,* Franciscus Molnár, fratres Pál,* Iulius Papp, Michael Szabó,* Robertus Wimmer,* Georgius Gonda, Georgius Gárdos,* Gabriel Révész,* Marius Roger,* Franciscus Szakács,* Stephanus Krinác, Stephanus Leidenfrost, Gustavus Sulczer, Thomas Várnai (*Bólyayanum*), Clara Deák (*Theresianum*), Ladislaus Keleti, Egon Rosner,* Ladislaus Grosz, Georgius Lénárd, Petrus Resofszi, Ludovicus Szöllösy, Ladislaus Hegedüs,* Ioannes Orlay (*gymn. IPEA*), Hilda Bántay,* Aureola Berkényi,* Catharina Brósz,* Marianna Fitz,* Clarissa Hajniss,* Iuditha Cservény, Palma Hallósy,* Alicia Héjj, Eva Hönsch,* Magdalená Kiss,* Maria Pap,* Livia Rausch,* Iuditha Reigl, Maria Rozgonyi, Catharina Schmidt,* Veronica Seligmann, Iolántha Soltész,* Anna Szeredai,* Zita Taufenecker,* Livia Törley, Eva Verebely, Sara Weber,* sorores Zalay,* Editha Barkódy* (*Sophianum*), Eugenius Fodor (*gymn. conf. Helv.*), Stephanus Gátszegi (*Emericianum*) *Budapestinenses*. Stephanus Huszár *Csurgonensis*. Antonius Mertusz, Gustavus Vongrey, Ludovicus Lenkei *Agrienses*. Otto Waldner,* Iosephus Szó, Stephanus Hatvani,* Ioannes Dúzs *Gyöngyösienses*. Iosephus Fejes* *Kaposvárienses*. Ioannes Balázs, Stephanus Börcsök, Carolus Imgrund, Alexander Káplár, Carolus Lehoczky, Ricardus Zalán, Stephanus Zsembery *Kiskúnhalasienses*. Ludovicus Hársing *Kisújszállásienses*. Georgius Wohlberg,* Eugenius Folkner, Ervinus Geisz,* Carolus Goda* *Komaromienses*. Ioannes Kápolnai *Mezőkövesdienses*. Gisela Sikolya, Editha Borsay, Sara Ember, Irene László, Eva Nemerey, Agnes Bartos, Eva Biel, Maria Gyurkovits, Catharina Jakucs, Brigitta Légrády *Mezőtúrienses*. Margaretha Kocsis,* Iuditha Poós,* Maria Antal, Margaretha Bella, Elisabetha Gyopáros *Sempronienses*. Andreas Hetényi* *Sümegeienses*. Ladislaus Botka,* Carolus Csertő*, Aloysius Csukly,* Iosephus Gránási, Alexander Kovács, Carolus Lukács,* Ladislaus Macher, Ludovicus Márkosy,* Iosephus Szentendrey, Ervinus Balogh,* Iosephus Fonó, Ludovicus Nagy,* Andreas Lázár, Otto Nagy, Ernestus Paulay, Franciscus Velencei, Victor Birtalan, Stephanus Vincz *Albaregalenses*. Maria Kónya *Sabarienses*. Ladislaus Tamás *Veszprimienses*. — II. In Germania: Ioannes Aigner, Guilelmus Elias, Evaldus Forster, Guilelmus Korber, Franciscus Lindemann, Otto Mayr, Ericus Müller, Franciscus Pachler, Ervinus Pelouch, Maria Rosenkranz, Guilelmus Schwarz, Hildegardis Swoboda, Helmutius Weiß (*Grillparzerianum*) *Vindobonenses*. — III. In Batavia: H. Frederiks, Hermannus Meyer, Hermanus Mulder,* Ioannes Rykers,* Petrus Vette, Carolus v. d. Wiel,* Albertus v. d. Burgt, L. de Kort, Christianus v. Weegberg, Willibrordus Wenstedt, Albertus Bleeker, Antonius v. d. Valk, Hubertus Gaudelius, Ioannes Heddes,* L. Bogaerts, Christianus Brekelmans, Ger. P. v. d. Horen, C. v. d. Maat, Th. v. Meurs, Hub. Schenk, Ioannes Zoetebier *Kaatshevelienses*. Wouterus Kroon *Dr.-Velsenienses*. —

IV. In Helvetia: Robertus Rohner *Abbatiscellanus*. Mauritius Schaller *Tesseretinus*.

Praemium sorte: Gratiae Kerényi, Georgio Moldoványi, Ladislao Pogány, Annae Tauszig, Alexandro Weber, Annae Regula, Roberto Wimmer, Egoni Rosner, sororibus Zalay, Eugenio Fodor, Gustavo Vongrey, Ioanni Dúzs, Ioanni Balázs, Ludovico Hársing, Carolo Goda, Irenae László, Mariae Antal, Andreae Hetényi, Ludovico Márkosy, Ladislao Tamás, Francisco Pachler, Christiano v. Weegberg, Woutero Kroon, Roberto Rohner, Mauritio Schaller obvenit.

1. *Calculus.*

In nundinas profecti sunt sutor quidam una cum filia et sartor quidam cum uxore. Ubi etsi sutor tria tantum mala emit, tamen unusquisque totum malum edit. Quomodo hoc fieri potuit?

Ioannes Néveri,

disc. VI. cl. gymn. Acad. Budapestinensis.

2. *Logogriphus*

Exorto bello hunc
Nonnemo horrescit;
Amisso capite
In pace florescit.

Valeria Scanavino

disc. V. cl. gymn. Luganensis (in Helvetia).

3. *Quadratum magicum.*

1. 2. 3. 4.

1.				D	E	E	E
2.				E	E	S	S
3.				S	S	S	S
4.				S	U	U	U

1. Est pater omnium.
2. Quis nescit hunc infinitivum?
3. Est «mos» vox similis.
4. Est duplicatum reflexivum.

Eadem.

4. *Pyramis.*

C	Est consonans haec littera.
C C	Qui ita agit, is stat minime,
E E I	In coniunctivo copula.
I I I I	Pro «novit» hoc potestis dicere.
N S S S S	Pro «erit» raro usurpatur.
T T T T T	De quo hoc valet, non laudatur.

Otto Waldner

disc. IV. cl. gymn. Gyöngyösiensis (in Hungaria).

5. *Quadratum maximum.*

1. 2. 3. 4.

1.				A	A	A	B
2.				I	I	I	I
3.				O	O	R	S
4.				S	S	S	V

1. Flos magna pulchritudine.
2. In numero est bestiarum.
3. Cui quisquē carus maxime?
4. Pars vetus orbis est terrarum.

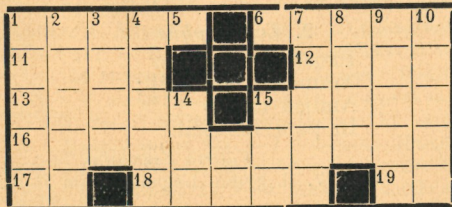
O. S.

6. *Supplendo.*

1 2 3 4 3 vorat (piscis).
 4 5 6 7 3 7 8 5 7 3 feceris, ita metes.
 8 9 1 9 10 2 11 7 8 12 13 homines male agere
 discunt.
 11 4 5 5 2 cavat lapidem.
 2 14 4 tetigisti.
 15 7 11 9 16 4 6 longae sunt manus.
 9 8 17 15 13 17 15 9 2 pelle quiescere.
 2 12 18 2 10 7 8 12 2 6 Graecas.

Explete has
 Sententias :
 Tum patria nostrorum
 Existet amicorum
 Initiis verborum
 v. Kort Kaatsheuvelensis (in Batavia).

7. *Crucigramma.*

ad libram:

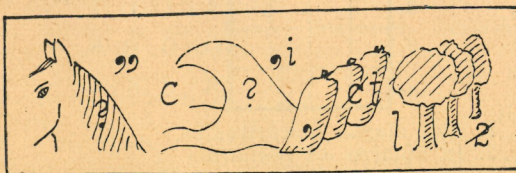
1. Antiquus est haereticus.
6. Haec asini est femina.
11. Tribuni plebis erat ius.
12. Adulta anaticula.
13. Quod facio, cum timeo.
15. Superbos ita nomino.
16. Quis fugabantur noxii?
17. Cuiusdam nota numeri.
18. Quod pro «regredior» adhibeo.
19. Condicionalis est coniunctio.

ad perpendicularum:

1. Quod idem valet atque «verum».
2. Museum plenum vides . . .
3. Modale est adverbium.
4. Est instrumentum rusticum.
5. Praenomen quoddam sic abbrevio.
6. Et item notam hanc invenio.
7. Pro «salto» potes dicere.
8. Haec duae sunt particulae.
9. Est idem fere atque «genitus».
10. Dic: ubi natus est Propertius?
14. Sic numeras Britannice.
15. In cena velis facere!

Riccardus Schaeffler,
 disc. Ettalensis (in Germania).

8. *Rebus.*

O. S.

9. *Ad saltum equulei.*

po	il	mu	mur	tur	mu
		Tem	nos		
lis.	ra	in	tan	ta	et

Otto Waldner disc. Gyöngyösiensis.

10. *Exeunte anno scholastico.*
 (numeris)

1	9	7	5	3	10	2
2	6	4	5	2	5	6
3	11	5	8	12	3	4
4	5	3	13	8	3	12
5	7	8	4	5	8	4
2	10	14	8	3	4	
6	15	6	10	5	3	4
1	6	11	8	14		
6	15	9	11	2	7	6
7	6	16	6	5	6	7
8	12	16	8	17	6	7
2	15	3	10	18	3	11
6	14	8	5	3	4	

1. Quid solet fortes adiuvere?
2. Te quando iuvat evolare?
3. Quid esse quis vult minime?
4. Quid exercere decet te?
5. Ob finem scholae nemo fit.
6. Quod est, qui numquam didicit.
7. Non nulli hic est dubius.
8. Quod bonus est discipulus.
9. Libenter hoc aestate fit.
10. Est eius, qui non sufficit.
11. Censuram hic non metuit.
12. Quem puer libens visitat?
13. Pro fine hoc in fine stat.

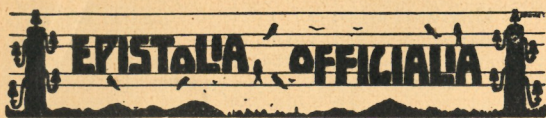
Si numeros cum litteris
 Tu recte commutaveris,
 Initiis significatur,
 Quod a censore nunc optatur.

O. S.

Nota. Lectoribus minimis : 3, 5, 9, mediis : 1, 2, 4, 8,
 10, maioribus 6, 7.

Terminus solutionum ad moderatorem (J. Wagner,
 Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20) mittendarum
 Calendae Septembres.

Solutiones aenigmatum singulis in scholis a magistro
 collectae in eodem involucro epistolae ad moderatorem
 mitti possunt. Quem sibi quisque ex libris praemio solu-
 tionum dandis elegit (vide pag. 80), scribat ad modera-
 torem.

Corrigenda numeri VIII. (Apr.): pag. 115: pro «Reneta» lege: Renata. — pro: «impavida» lege: impavidi. — pro: «die 33, die 36» lege: die 23, die 26. — pag. 117: pro «Loigometti» lege: «Ligornetti.» — pro: «natura» lege: natura. — pro: «a. 1915» lege: a. 1815. — pag. 119: pro: «Lucus Ceresius» lege: Lacus Cer. — pag. 120: pro «scriptos» lege: scriptores. — pro: «Taucensae» lege: Turicensis. — pag. 123: pro: «Schi(n)er» lege: Schin(n)er. — pro: «a. 1841» lege: a. 1481.

Ugo Villa, Paulus Boesch. Erroribus et typographicis et orthographicis correctis duos tamen reliqui. Nam «Orbis latinus» a Dr. I. G. Th. Graesse compositus (Editio III a. 1922) dicit (pag. 206): Mendrium = Mendrisio; pag. 249 et 152: Quattuor regionum od. oppidorum lacus = Vierwaldstättersee. Concedo tamen Waldstätte latine melius reddi ita: regio silvana. Pagus autem Kanton significat (vide: Georges Ausführliches Handwörterbuch). Gratias pro benignitate Vestra ago quam maximas. — *Car. Wiel.* Commentationem de S. Willibrordo exspecto. Sed etiam nugas iocosas libenter accipiam. — *A. v. d. Eems.* Valde erras. Orationem politicam alias civitates laudantem, alias vituperantem, qualis est, quam Tu ad me misisti, nunquam edidi, neque editurus sum. Non controversiae quaerendae sunt, quae lectores nostros separant alium ab alio, sed concordia et amicitia. Ceterum vide declarationem praesidis nostri (pag. 152). — Multis sociis respondere moderator debet, sed loco deficiente excusat se atque perimpense orat omnes, quorum scripta nondum edi potuerunt, ne hoc aegre ferant.

Sociis atque lectoribus nostris usque ad Idus Septembris moderator vale dicit omnia fausta et felicia per aestivas Ferias exoptans.

Index collaboratorum.

(Numeri paginas indicant.)

I. Discipuli: 1. *Hungaria:* Adalbertus Apponyi comes 82. Bela Balázs 2, 99. P. Balogh 2. Andreas Besskó 50. Ludovicus Bikszády 2. A. Bors 99. Edmundus Cseh 50, 99. R. Elmer 2. Tiburtius Filep 66, 99. Thomas Gergely 82. G. Gombos 18. Guilelmus Guttman 2. Ludovicus Hekli 2, 99. L. Kapus 18. F. Kaveggia 35. A. Kerényi 50. Dionysius Klökner 35. Stephanus Krausz 66. Alexander Ljubicic 35. P. Lechner 50. Ladislaus Mihálcik 18. Ioannes Néveri 66, 111, 157. A. Pallavicini marchio 18, 34, 99. Nicolaus Percel 18. Emericus Rádi 99. B. Schäfer 18. Iulius Sebő 66. G. Steinhof 18. Oscarus Stromszky 82, 99. A. Talán 18. Andreas Vagács 18, 35. Ladislaus Zander 99 (*Gymn. Acad.*). Ioannes Cserna 87, 105, 145. Ladislaus Keleti 67, 134, 145. Gabriel Kereszty 53. Georgius Lénárd 48, 50. Gustavus

Neuhaus 51, 80. Petrus Resofszy 51. Egon Rosner 41 (*gymn. IPEA*). Tiburtius Szelecsényi 42. (*Scholae Piae*). Clara Deák 67 (*Theresianum*). Stephanus Bihari 100, 132 (*Stephaneum*). Iosephus Cserépy 16 (*Werbőczyanum*). G. Weisz 18 *Budapestinenses*. — Ladislaus Kiss 64 *Agriensis*. Alexander Csukly, C. Lukács, L. Márkosy 112. Georgius Kegyes 148 *Albargalenses*. Emericus Lipsitz 4, 37. Stephanus Mező 85. Ioannes Varga 20 *Debrecinenses*. Iulius Vámos 156 *Colocensis*. Otto Waldner 95, 112, 157 *Gyöngyösiensis*. Stephanus Balázs 130. Zoltanus Tóth 51, 130 *Jászberényenses*. Margareta Bertin 132. Iosephus Fejes 48, 95. Elisabetha Fábrián 100. Elisabetha Fikár 84. Valeria Garay 131. Hedviga Glós 85. Elisabetha Hennyey, Agnes Kónyi 131. Eva Laczák 35. Ida Répczevölgyi 131. Cornelia Salamon 72. Francisca Solcz 12. Blanca Tóbi 131. Theresia Valday 3. Editha Weissenbach baronessa 36 *Kaposvárienses*. Emericus Szántó 19, 54, 152 *Keszthelyensis*. Aurelia Csathó 48, 132 *Nagykőrösiensis*. Ladislaus Bene 23 *Quinqueecclesianus*. Ludovicus Percz, Alexander Tóth 51 *Szeghalomenses*. Ladislaus Javorik 105, 147. Iosephus Kaptay 1 *Tatani*. Iulius Vattamány 18 *Úszögiensis*. Em. Földvári, Eug. Pozs-133. Lad. Tamás 128, 130 *Vesprimienses*. — 2. *Batavia:* Petrus Nette 101. Hermannus Molenarius 85, 135. Hermannus Mulder 69, 96. W. Wenstedt 36. V. Kort 158. *Kaatshevelenses*. — 3. *Cecoslovia:* Ladislaus Balázs 14, 16. — 4. *Germania:* Ricardus Schaeffler 101, 107, 128, 130, 158 *Italensis*. — 5. *Helvetia:* Bernasconi 115. Alda Bolla 117. Lucianus Bolzani 118, 119. Bontá, Bouverat 116. Brunus 122. Helena Cattaneo, De Achilles Bianchi 118. Luigi, Englert 116. Elias Ghirlanda 121. Renata Himmelsbach 116. Rudolfus Huber 122. Noseda, Rausch 120. Victorinus Riva 122. Valeria Scanavino 113, 127, 128, 157. Albertus Schaller, Zeier 116. Alii 66, 82, 114, 128, 145 *Luganenses*. N. Wunderlin 146 *Turicensis*. — 6. *Polonia:* Maria Król 44. Maria Królówna 138. Halina Mitkówna 22 *Cracovienses*.

II. Professores et alii: 1. *Hungaria:* Carolus Áts 31, 46, 62, 77, 94, 110, 125, 155. Geysa Bárczi dr. passim. Carolus Bóta 18. Stephanus Farkas 134. Aladarus Friml dr. 78. Bela Galambos 155. Iosephus Guelmino 10, 21, 37, 53, 68, 86, 106, 126, 142. Aurelianus Hets dr. 142. Iosephus Írsik 6, 62. Magdalena Jóború 3, 43, 102, 148. Emericus Kolma 36, 151. Rudolfus Knubels 84. Iulius Kováts dr. 15, 78, 93, 127. Ludovicus Meskő 5, 46, 108. Elisabetha Nagy dr. 4, 73, 107. Fridericus Orłowski 3. Alexander Simon 150. Franciscus Turányi dr. 38, 59, 134. Iosephus Wagner dr. passim *Budapestinenses*. Iulianus Ágoston dr. 27 *Agriensis*. Felicianus Gondán dr. 3, 130. *Bajanus.* Iosephus Tóth dr. 84, 100, 132 *Csurgonensis*. Aladár Kővári 29, 51, 133 *Kaposváriensis*. Desiderius Dezséry 20 *Kecskemétiensis*. Aemilius Láng 6, 26, 39, 56, 69, 88, 102, 140. Emericus Szerecz dr. 7 *Keszthelyenses*. Dionysius Kövendi dr. 4 *Künszentmiklósiensis*. Stephanus Boross dr. 137 *Mezőtúriensis*. — s dr. 61, 91, 109, 125, 148 *Pannonomontanus*. Card. Iustinianus Serédy 14 *Strigoniensis*. Vincentius Bors dr. 23, 41, 94, 136 *Szegedinensis*. Vincentius Gombár 104, 135 *Ujpestiensis*. Ioannes Jeney dr. 9, 21, 58, 75 *Vesprimienses*. Valentinus Fehér 35, 83, 100, 136 *Zalaapátiensis*. Oscarus Suszter 6, 140 *Zalaegerszegiensis*. — 3. *Batavia:* Soror Christiana 25 *Harlemensis*. P. Scholten 153 *Amstelodamensis*. — 3. *Brasilia:* Henricus Koehler 30, 70, 87, 125, 137. — 4. *Cecoslovia:* Guilelmus Lehmann 110 *Posoniensis*. Fr. Palata 55, 147 *Trebicensis*. — 5. *Germania:* Avenarius 71, 87 *Tirschenreutensis*. Guilelmus Fieber dr. 32, 48, 63, 96. Otto Schmied 15, 24, 32, 47, 63, 79, 90, 95, 111, 127, 156 *Vindobonenses*. Carolus Flesch dr. 28, 154. *Reichenawensis* G. Merten dr. 69 *Hamburgensis*. Ioannes Lis 25, 30 *Hinden-*

burgensis. Theodorus Philips dr. 14, 85 *Osnabrugensis*. Augustinus Potuczek 139 *Taetschenanus*. — 6. *Helvetia*: Ugo Villa 131. Angelus Prometta dr. 123 *Luganenses*. — 7. *Italia*: Ioannes Bapt. Bellissima 49 *Pisanus*. — 8. *Polonia*: Barbara Sypniewska dr. 13 *Cracoviensis*. Rudolfus Nowowiejski 126, 150 *Vilnanus*.

Index rerum.

Capita principalia: De S. Stephano primo rege Hungariae (1038—1938) 1. — Iustitia regnorum fundamentum 17. — Pax Trianonica mitigatur 33. — Victorius Emmanuel III diem natalem LXX celebrat 49. — Ineunte anno (1939) 65. — Summus Pontifex Pius XI †. 81. — Epistola de electione Pii XII-i. 97. — Helvetia symbolica 109. — 25 anni Societatis «Parthenon» 129.

Aenigmata: 15, 31, 46, 63, 79, 95, 111, 127, 156.

Epistola officialia: 16, 32, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 159.

Carmina: A. Ady: Puer quidam 27. — *Anonymus*: Natale ligamen 142. — V. Balassa: Laus confinium 108. — L. Bolzani: Ad Helvetiam 118. — St. Farkas: Reditus ad Deum 134. — V. Furch: Alauda et poeta. Laurus et papaver 147. — G. Gárdonyi: Ad magistrum tironem 12. — G. Gezzelle: Quando audit anima 135. — I. Guelmino: Hungari ad Polonos 126. — I. Irsy: Vulpes, lupus et hyaena 62. — Cl. Janitus: Epigramma 25. — J. Kalus: Quando sapiat homo 55. — Longfellow: Sagitta et carmen 109. — L. Mécs: Non emigrabo 68. — L. Meskó: Ad S. Stephanum 5. Ad S. Emericum 46. — H. Mulder: En navis Hispana 60. — R. Nowowiejski: Poloni ad Hungaros 126. De origine Hungarorum 150. — Al. Petöfi: Cantus proeliantium 94. Carmen civile 136. Consilium irritum 137. — A. Platen: Ad S. Iustum 154. — Al. Sik: Ad Mariam 106.

De «Juventute»: Quomodo legamus «Juventutem»? 10. — Amici «Juventutis» 62. — Fautores nostri 77, 152. — Commercium litterarum 95, 114, 145.

Notae musicae: 1. Carmina popularia Hungarica 3, 35, 72, 84, 134. 2. Hymni nationales 6, 24, 45, 55, 69, 90, 116. 3. Hymnus Pontificius 98.

Pittacia cursoria: 3, 20, 25, 45, 56, 72, 83, 99, 121.

I. Lectoribus minimis: 1. *Jocosa*: 2, 18, 34, 50, 66, 82, 99, 114, 130.

2. *Varia*: 3, 36. 3. *Salse dieta*: 18, 83.

4. *Narratiunculae*: Gárdonyi: In periculo. — De principe Windsorio. Rex Suecorum incognitus 19. — Iocularia Matthiae regis 35. — Iusculum lapideum 51. — Similitudo. Rex Fridericus 67. — Homo viribus ingens. Rex incognitus 100. — Andreas Fáy: Fabulae 100, 132.

II. Lectoribus mediis: 1. *Aeronautica*: 12.

2. *Geographica*: Cracovia 43. — Gloria Romana resurgens 53. — Aquae salientes Romae 54. — De Helvetia 115. — Iter per Ticinum 119. — Landsgemeinde 121. — Monstratio Helvetica 146. — Dextra S. Stephani Wesprimii 133.

3. *Gymnica*: 28, 75, 104, 148.

4. *Historia et antiquitates*: Monumenta Christiana in urbe Pécs 23. — Batavia reginam suam honorat 25. — Vas Suessionense 52. — Quibus vinculis Anglia et Hungaria coniungantur 88, 102. — De Saturno 101. — Guilelmus Tell 115. — De praeclaris viris Helvetiae 116, 120. — Magnitudo Helvetiae 117. — Ticini historia 118. — Varia de Helvetia 121. — Beatus Nicolaus. Card. M. Schinner 123. — De Ara Pacis 135. — De Stanislao Zółkiewski 138. — Quomodo Caracas urbs deleta sit 139.

5. *Litterae et artes*: Fr. Kőlcsey 5. — Scipio Africanus (pellicula) 41. — J. v. d. Vondel 85. — Aristophanis Aves. in theatro 106. — Plauti Mostellaria (radioph.) 125. — Kleist: Amphitryo 154. Z. Lagerlöf: Velum S. Veronicae (rad.) 134. —

6. *Narrationes*: De nepotibus principum Indianorum 4. Legenda Rhenana de S. Stephano 4. Fr. Herczegh: Mulieres Csobancenses 6. I. Kalmer: De camelopardale et duabus palmis 9, 21. — C. Mikszáth: Sutor et filii 21, 37. — Fr. Mátray: De filio peccatoris 23, 41. Ios. Békeffi: Caeci 26. — S. Lagerlöf: Aqua pura 38, 59. — Ern. Ács: Klobuzsnyik nomen dat 39, 56. — Eug. Molnár: Vas Suessionense 53. — G. Szarka: Scipio albus 58, 75. — Facetiae Germanicae 69. — Reinmichl: Nandus. 71. — Varia 85. — Reddam tibi 86. — Virtus 100. — Doodwater otium exoptat 104. — Iustitia 133. — H. Glücksmann: Fabula hispanica 140. — A. László: Institor callidus 140. — Mira donatio 136. — Z. Harsányi: Subsellium Graeciense 142. — Theatrum parvulorum 70, 87, 124, 137.

7. *Nuntii recentissimi*: 8, 28, 44, 57, 74, 90, 107, 124, 144.

8. *Oblectamenta iucunda*: Undae electricae 105. — Vis electrica sine filo ducta 147.

9. *Quaestiones modernae*: Officium laborum 73.

10. *Res femineae*: Discipulae Cracovienses Budapestini 13. — Hera impigra. — Feminae praevalidae 43. — Selma Lagerlöf 59, 102. — Mores matrimonii in insulis Philippinis 148.

11. *Scholae*: Collegium Debrecinense 20. — De lyceis Polonicis 22. — Expositio Scholarum Piarum 42.

III. Lectoribus maioribus: 1. *Vivum Latinum*: (Usus linguae Lat.) 14, 60, 92, 109, 125, 153. — Supplementa ad dictionarium neolatinum 30. — Brevitas linguae Latinae 60. — De latinitate aetatis S. Stephani 77. — Institutum Studiorum Romanum 78. — Certamen 1) Graecum 78, 2) Hoefftianum, 3) «Juventutis» 156. — Inscriptiones Latinae 1) archicœnobii Pannonomontani 91, 109, 125, 148. — 2) aliae 14, 109, 155.

2. *Librorum recensio*: Alb. Gombos: Catalogus Fontium Historiae Hungaricae 14. — C. Galassi—Paluzzi: Per l'uso del latino 15. — Ang. Potuczek: Auswahl aus Plautus und Terentius. — Ang. Taccone: Euripide L'Ecuba. — I. Fray: Florilegium patristicum. 31. — F. Mező: A XI. Olimpiász. — Baják M.: Florilegium patristicum. 46. — Gaar—Schuster: Liber Latinus 46. — Révay I.: A költő és a császár. — I. Irsy: Carmina Hungarorum 62. — H. Weiss: Iocosa. 78. — Révay I.: Raevius ezredes utazása 93. Nova periodica latina 94. — Korpás F.: Miért tanul a gimnazista latin nyelvet? 110. — Turóczy—Trostler I.: Canticum leporis 111. — Lad. Kőszegi: Hymnus in Romam. 127. — Ios. Morabito: Epigrammatum liber. — Val. Crisi: De re metrica... Ausoni. — Zentay D.: Beszélő számok. — De libris damnatis 156. — Haliburton: Liber rerum mirabilium 156.

3. *Varia*: De lingua Volapük 29. — Ad. Werner † 92. — Concio Iustiniani Card. Serédi 61. — Vita et doctrina Buddhae 151. — O. Prohászka: De pane caelesti 150. — Alba Regia 148.

Sumptibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum Hung. — A Katolikus Középkolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses: DR ANDREAS ZIBOLEN elnök.)